

KURIERO INTERNACIONA

ISSN 2429 – 2699

Nedependanta revuo trismestral

N° 2/2016 – 17

La mitala gardeni di Babilono

Inkluzajo Indiana en Paris – La paseyo Brady

La batalio di Hastings e lua konsequantaji

REDAKTERO

Jean Martignon

12,rue Maurice Utrillo, F-91600 Savigny sur Orge, Francia - France

e-adresi : jean-claude.martignon@orange.fr e
martignon.jean@wanadoo.fr

KURIERO INTERNACIONA publikigesas ye singla trimestro e la yarala abono esas 10 euri.

*L'ido respondas la advoko di
mondo qua perdis sua centro, la
koncio di lua spirituala
konekteso, e l'etikala valoraji
di personala diciplino e sociala
responsiveso. Karl Schlotterberg*

*La traduko esas la principio ipsa
qua justifikas la posibleso e
l'existo di lingui auxiliar.
Umberto ECO*

VORTO DAL REDAKTERO

Diferante de Esperanto ed Interlingua, nia idiomu komuna indijas vivozeso. Zamenhof sucesis igar Esperanto vivoza pro ke, probablamente, il ensuflis en ol la spirito di lua linguo matral, nome la « yiddish »-a. Ed il sucesis agar lo. Interlingua esante linguo, qua vizas havar vortaro tote naturala di la romanida idomi, heredis la mento e la maniero parolar di ta lingui. Nia Interlinguo, qua esas plu artificala kam Interlingua ed havis Franca patri, esas prefere senviva. Me ne savas ka de Beaufront e Couturat intencis igar la L.I. di la Delegaciono Francatra o ensuflar Franca spirito en ol, ma mem se mea konjekto esas justa, iore la rezultajo ne povis esar bona, nam la (literaturala) linguo Franca esas tote senviva quaze kodexo matematikal. Dum plura yarcenti, tro severa gramatikisti (me pensas cakaze, en nia komuna linguo, anke a certena Idisti ortodoxega) provizis ol per stretega reguli qui sufokis omna libera expreso di la penso. Konseque, la oficala linguo Franca di la literaturo esas eleganta e korektega, ma senviva. En ol indijesas la suko e l'autentika sapor di la vivo. Pro lua korektegeso, ol esas tam (o preske) artificala kam linguo konstruktita. Do, Franca genitori povis, carelate, adportar nulo ad Interlinguo. Ma, konjekteble, la Franca mento gramatikal kaptis la adepti di nia L.I., nam linguale guidanta personi di nia movado, kondutas kun la stretega e netolerema mento dil Franca gramatikisti. Ico haltigas la libera expreso di vivanta penso e nia komuna idiomu duras esar senviva e tote artificala. Ni devas esforcar eskapar ico.

Kande me lektas artikli en JORNALET (jurnaleto interretal en la Okcitana, olqua esas jemela linguo di la Franca), me konstatas ke ca idiomu qua ne havis la desfortuno flegesar tro sorgoze da fanatici gramatikisti, ma opozite esis tote

neglijata, havas multe plu multa sapor di la vivo e di la naturaleso kam la nord-Franca idiom. Ka me devas imitar la Okcitana ? Me povas lektar ol sat facilmente, ma ne esus kapabla skribar en ol, neanke parolar ol. Tamen, yes, malgre mea nekompetenteso carelate, me judikas ke me havas la devo prenar ulo de la Okcitana e portar ol a nia Interlinguo. Me esforcos, sucesoze o ne, agar tasinse.

Pro esforcir tradukar artikli ad Interlingua (IALA), me konstatis ke ta linguo indijas multa vorti (pro ke, por adoptesar, vorto bezonas – teoriale – existar en tri fonto-lingui). Solvuro mustas tamen existar. Lore, por multa vorti, on tradukas per perifrazi. Komprende, ico ne kontributas al koncizeso di la linguo. Ma igas ol tre vivanta. E.g. la vorto « acceptar » ne existas en Interlingua (pro deskonkordo inter la fonto-lingui). Negrade, on kreis la bela expresuro metaforal : « dar le benvenita a » (donar la bonveno a). Se on uzus tala perifrazo en la L.I. dil Delegaciono, ni havus, exemple vice : « ica chambro povas acceptar triadek personi » lore, co esus : « ica chambro povas donar la bonveno a triadek personi ». Kad ico ne esus charmiva e florizita expresuro ? Ni povus adoptar ol kom alternativo al oficala vorto.

Me memoras ke, ulfoye, dum vakanco e ne havante dicionario, me tradukis artikli a ca linguo komuna, qua esas la nia. Me uzis tre simpla vortaro ed uzis kelkafoye perifrazi, min o plu metaforal. Kande plu tarde, me rilektis ita artikli, me esis profunde impresita per lia klareso, facila komprenebleso e vivoza traiti (kompare a la cetera artikli). Me rezolvis durar agar tale, ma ne agis lo. Nome, me havas la supersticio volar tradukar tam exakte kam ico esas posibla e serchar la justa e preciza vorto. Quankam simpla vortaro, kun, eventuale, perifrazi, igus la linguo plu vivanta e plu klara. Me probos, future, tradukar e redaktar tale. Ed ico sparos a me la esforci por konsultar tro ofte la dicionario. Me esperas ke tale me pozos petri por konstruktar bel edifico reprezentanta nia L.I.. E ke me esos apta sucesar.

Sincere via. JM :::- :::

INFORMO PRILINGUA

Nia pasinta samideano Andreas Juste, quankam tre fervoroz L.I.-ano, anke interesesis pri Interlingua. Me imitas lu, e, multarelante, me havas opinioni simila a le lua pri la linguo. Lu uzis nerare la sufixo – mente, quan il adjuntis – quale Interlingua – por adverbigar adjektivo. Dum longa tempo, me opinionis ke ico esis absurdia fantazio, til la tempo kande me pronuncis frazo en Interlingua kun ca sufixo e me konstatis ke ico adjuntis tre bela sonoreso e muzikaleso a la linguo quale por la romanida lingui dil Sudo (Hispana, Italiana). Me do rezolvis adoptar tempope ca sufixo en mea uzado personal e quale por la adjektivi kelkafoye me supresas la dezinenco – a kande ico ne produktas problemo pri la pronunco, e.g. klarmente apud klaramente. Anke Interlingua uzas (quale mea linguo matral) la formo : va + infinitivo

por indikar quika o balda futuro. Ico ne existas til nun en la L.I. di la Delegaciono, do quale s-ro Juste, me rezolvis adoptar ol kande ico povas esar utila.

Pluse, same kam s-ro Juste me opinionas ke la sufixo –isim povas kelkafoste uzesar por insistar pri la intenseso dil adjektivi, exemple : « Me vidas belisima floro », konkurencante « Me vidas belega floro ». Ma ico nur por adjektivi e ne por substantivi. Anke por trovar eventuale alternativa vorti (sinonimi) me pruntos eventualmente vorti di Interlingua, ma rarmente e kun prudenteso.

Kompreneble, me propozas ico al imito dal Interlinguisti, ma nule intencas bataliar por impozar lo. Se la L.I.-ani adoptos co, lore lia uzado sancionos ica formi. Se no, olci duros esar mea personala ‘idiolekto’.

LISTO DE UTILA VORTI

‘acetabulo’ : Surfaco artikal dil iliaka osto. Vorto trovebla en la DEFIRS lingui.

achento : stranjera, regionala o sociala aparta pronunco e frazo-melodio di ula linguo. (vorto recente oficaligita da la Lingual Komitato dil ULI)

‘adenomo’ : adenomo esas nenociva tumoro povante afektar glando o mukozo.

‘afordar’ : havar la moyeno agar por. Permisar a su ulo (pro ke on havas la moyeno agar tale).

‘ambiento’ : la naturala medio cirkondanta onu.

‘analfabeto’ : persono qua savas nek lektar nek skribar (DFIS).

‘apropo’ : parolante pri ca temo, aludante ico. Vorto trovebla en diversa Europana lingui, precipue la Franca e la Germana.

‘arpento’ : arpento esas mezurunajo en diversa landi valoranta de 34 til 51 ari.

‘autostrado’ : automobilal voyo kontenanta du chosei havanta unika direciono e konceptita por trafiko rapida e grandaquanta. (vorto venanta de la Italiana e sat bone komprenata internacione).

« bungalow » : Vorto de Indiana origino trovebla en omna DEFIRS-lingui ed, ecepte la Rusa, kun la sama ortografio. Ol signifikas domo havanta nur un etaĝo e vizanta habitesar nur da un familio.

‘cervezo’ : antiqua biro.

‘detektar’ : revelar ulo tillore neperceptata. Ni havas la vorto detektivo en Ido

‘diglosio’ : Stando di homala grupo e di persono uzanta du lingui de sociala-kulturala niveli diferanta. E.g. la diglosio* dil Arabi qui praktikas la literaturala Araba idiomon e la parolata dialekto.

‘diskoteko’ : nokto-klubo (E.F.)

diskriminacar : traktar ulu od homala grupo neyuste. (vorto nun oficaligita)

‘dolabro’ : Hakilo havanta kurta tenilo uzata kom armo o kom laborilo. Vorto venanta de la Latina : dolabra.(France, Angle e Germane : doloire).

‘domotiko’ : totajo dil moderna tekniki e di informatiko posibligante kontrolar la sistemi di la domo e vizas solvar la problemi e sekurigar la komforto dil konstrukturi ed hemi. (Italiana, Hispana, Franca). En la Angla la vorto esas : « home automation ».

‘«dorftrottel»’ : Germana vorto signifikanta : neinteligenta vilajano.

‘drono’ : mikra aervehilo senpilotista.

ekosistemo [Ekol.] Sencese interrelatanta ensemblo de ‘biocenozo’ e biotopo [A. ecosystem l F écosystème l G Ökosystem l HI ecosistema l R ekosistyema].

eskalatoro : Mashinala eskalero ek movanta gradi, por transportar personi adsupre ed adinfre inter diferanta etaĝi o niveli, precipue en granda butiki, aeroportui, subtera fervoyala stacioni, edc [AF escalator l H escalera mecanica, escalera automatica l R escalator].

etno : populo, gento (veninta de la Greka *ethnos*). En Ido, ni havas la vorti etnologio ed etnografio. La Lingualo Komitato adoptis la formo :

etnio, ma ol esas deskonsilinda pro ke ol enduktas neneceze neregulozeso quoniam ni havas la vorti supre aludita. Do, la formo : etno esas preferinda e plu reguloza.

euro : [Ekon.] Pekunial unajo dil Uniono Europana () € : la abonpreco di Progreso kustas 10 euri.

faxar (tr.) Sendar texto od altra dokumento per sistemo elektronikal uzanta telefon-lineo : faxez a me la raporto [A to fax l F faxer l G faxen l H enviar por fax l It. Faxare l R faks]. faxilo. Aparato uzata por faxar ulo.

festivalo : internaciona o naciona renkontri ube diversa landi prizentas lia maxim bona produkturi artala (precipue muziko e cinemo).

flashar (ntr.) Emisar forta instantala lumo-radii [A. F. H. I.]

fonemo [Ling.] La maxim mikra fonologial unajo [A. F. G. H .I. R.]

fonologio [Ling.] Fako di la linguistiko qua studias la fonemi, t.e. la foni di ula linguo qui esas kapabla transmisar distingi di la signifiki [A. F. G. H. I. R.]

‘fotono’ : Partikulo ek maso e kargajo nula, olqua esas asociata a radiado lumoza od elektromagnetala.

‘gaela’ : La Gaeli esis Kelta populo parolanta Kelta linguo.

‘gaga’ : senila ed/od imbecila.

‘ghee’ : klarigita butro uzita por la Indiana koquarto.

“globetrotter” : aventurema voyajanto qua trairas la mondo. (Angla vorto)

‘gombo’ : (*Abelmoschus esculentus*) anke nomizita “okra” esas legumo e kondimento. Ol manjesas en India, nord-Afrika, Proxim-Oriento e sud-Usa.

‘ideogramo’ : en certena skribarti ol esas signo qua reprezentas litero o vorto.

‘idiolekto’ : Maniero partikulara parolar propra a un persono.

'infrastrukturo' : Totajo del produktera forci e del produkto-relati qui konstitucas la materiala fundamento dil socio.

'interludo' : Inter du spektakli, che teatreyo o cinemo, od inter du emisi che-televizione, kurtatempe duranta komedieti ed/od amuzivi. (E.F.I.)

‘«jaggery»’ : «jaggery» qua anke skribetas «jaggeree” esas nerafinita sukro preparita per varmigar palmo-siropo. Ol uzesas por koquar dishi en la Indiana sub-kontinento (India, Sri Lanka, Pakistan).

'judo' : Kombat-arto de Japoniana origino.

'kalceo' : sinonimo di shuo. (vorto de latina origino)

'kataristo' : La kataristi esis hereziani precipue trovebla en sud-Francia e qui kombatesis energioze dal katolika Eklezio dum la XIIIIma jarcento per kruc-milito durinta dum preske kinadek yari.

'kindo' : homala ento de la nasko til la adoleco (til 15 yari cirkume)

'knemido' : Luxoza pedovesto militistal quan la Greki dil Homerala tempo surhavis.

'kobrao' : venenoza serpento di tropikala regioni.

'logotipo' : Grupo de literi o de signi uzata kom emblemo di societo od fabriko-marko komercal. (vorto internaciona sub la formo logo, ma logo ja existas en la L.I. por navala utensilo). En la Franca existas la vorto « logotype » rare uzata, ma havanta la sama senco kam « logo ». Me do selektis ol por Idigar olu ed evitar konfundo. Ica vorto existas anke sub ica formo en la Hispana.

'lontana' : altra vorto por : fora.

'lukumo' : orientala dolcajo.

'okurar' : evento qua efektigesas. E.g. : «La grand evento qua esis la nasko di Ido okuris ante la unesma mondo-milito».

‘ »mandala »’ : Tibetana pikturo qua montras cirklo en quadrato kun tre diversa aspekti e kolori. Ol esas supozata esar suportilo por atingar la spiritala veko.

‘manikeismo’: La manikeismo esas absoluta lukto inter du kontrea principi. Ol esas anke maniero judikar ulo sennuance kom tote bona o tote mala.

‘mansio’ : sinonimo di domo (latina vorto)

‘megapolo’ : giganta civito. (radiko trovebla en la Angla e Franca idiom)

‘metroo’ : Lor la Ido-renkontri di 2014 en Paris, la Idisti volis uzar ica vorto por la subtera treno. E nur ica vorto pro ke li judikis ke « subtera treno » esas tro longa. Konseque, me rezolvis adopter ol.

‘mujiko’ : basaklasa rurano en carala Rusia.

‘neolitiko’ : Lasta periodo dil prehistorio.

‘NIFO’ : Ne identigita fluganta objekto, nomata anke fluganta diskri od en kelka lingui : fluganta subtasi. On supozas ke li vehigas exterterani en lia internajo.

‘onomancio’ : Kapableso predicar per la literi di persono-nomo, lua futuro.

‘optimizar’ : Ita vorto existas en la Angla, Franca e Germana patuazi. On povas vicee uzar sen steleto la vorto maximbonigar.

‘paleolitiko’ : Periodo di la antiqua stonepoko komencinte approxim du milion yari ante nun e durinta til la debuto dil agrokultivo.

‘pan’ : Ita prefixo, venanta de la Greka linguo, uzesas en multa Europana lingui. Ol signifikas : tote, komplete.

‘patuazo’: nacionala, naturala, o matrala linguo. Interlinguo ne povas esar patuazo. Venas de la Latina patriensis qua signifikis : patrala (matrala) linguo.

‘pikrogramo’ : en certena skribarti ol esas mikra desegnuro qua reprezentas litero o vorto.

‘pucho’ : stroko di stato, violentoza chanjo di guvernerio. Germana vorto adoptita en plura Europana lingui.

'radiofono' : mashino por recevar brodkasti. La vorto radiofono vizas evitare la posibla konfundo dil vorto radio kun sunala od altra radii.

'resursi' : la resursi esas la richaji pri qui lando disponas. Oli esas anke la kapabilesi e la interna richaji di persono od organizuro.

'rocketo' : Kosmospacala mashino provizita per specala motoro. Angle : rocket, Germane : rakete, France : fusée.

'samurayo' : Gardisto. Nomo dil membro dil anciena militistal klaso en Japonia.

'sensoro' : Instrumento qua konvertas mezuri a fizikala quantesi. Vorto trovebla en omna DEFIRS-lingui, ecepte la Franca (Angla, Germana, Hispana, Italiana, Rusa).

'sinkronaleso' : Misterioza koincidi neexplikebla racionale o per ja existanta cienco o savo.

'shako' : Militistal kapvestajo tre segunmoda dum la XIXma jarcento.

'smartfono' : Moderna poshtelefonilo anke surnomizita « telefonilo inteligenta » en plura lingui. Omna DEFIRS-lingui konocas ita vorto venanta de la Angla „smartphone“.

'soyao' : Planto di qua la grano esas fabo oleoza. Ol esas veninta de la varma regioni di Extrema-Oriento. Ma la plu multa Idisti preferas la formo : soyo.

'sponsoro' : mecenato.

'termoluminecenco' : kaloral lumifado.

'TM-efekto' : Sentimento di antipatio quan on havas nekonciante e nevole kontre lando e lua resortisanti, quankam li esas senkulpa, pro la mala agi da un de lua civitani kontre onu.

'toponimo' : Lok-nomo. Vorto de Greka origino trovebla en omna DEFIRS-lingui.

'tornado' : vortica ventego.

‘totalitera’ : rejimo di Stato en qua omna povi apartenas ad unika partiso qua toleras nula opozo.

‘trajekto’ : surirenda voyo por irar de loko ad altra loko. Ed anke la ago surirar ica voyo por efektigar onua voyajo. (vorto trovebla en la Hispana, Angla, Franca)

‘yo’ : popul-vorto signifikanta : saluto. Ol esas trovebla en la Usana Angla linguo ed en la Japoniana.

‘yudo’ : Israelido. Persono di ‘yuda’ religio.

‘yudismo’ : Monoteista religio dil yudi.

‘xenofobio’ : kontre-stranjera odio. Vorto de Greka origino trovebla en plura fonto-lingui di Ido.

SINONIMI

‘jame’ : nulatempe

kalceo : shuo

‘lontana’ : fora

mansio : domo

‘travalio’ : laboro

‘ye bon merkato’ : chipa

‘donar la bonveno ad’ : aceptar

GRAMATIKALA VORTI

‘ergo’ : do, konseque.

‘itaque’ : pro to, pro ico, camotive.

‘nihilominus’: malgre to, malgre omno.

‘quoniam’: pro ke.

‘utinam’: utinam dicesas kande on deziras ke ulo esez reala o realeskez : «Utinam li venos morge !»

TRADUKURO DI MODERNA VORTI

arobase : arobo (informatiko)

«convivial» : Ita vorto qua existas en la Franca ed en la Angla signifikas : gastamika.

«compromis» : Ita radiko qua existas en diversa Europana lingui, miskomprenesas da la plu multa Idisti. Ol ne devas konfundesar kun la Idista vorto : kompromiso, olqua havas tote altra senco. La maxim bona posibla tradukuro esas kurta perifrazo : meza solvuro.

hashtag : dieza vorto (informatiko)

«to optimize (E), optimiser (F), optimieren (G)» : Me ja supre enduktis la vorto optimizar* ma on povas anke tradukar sen asterisko e facile komprenesar da omna Idisti per la vorto : maximbonigar.

site (archéologique) : loko (arkeologial).

«sociétal» : Ita tote recenta vorto en la Franca linguo e qua ne troveblesas che omna dicionarii, nule relatas a la vorto societo en Ido, ma a la socio. Tamen ol havas diferanta senco de sociala, nam ne parolesas pri la sociala ordino ma pri lua strukturi. La maxim bona tradukuro en Ido, semblas a me esar : prisocia. E.g. «Ceci est un phénomène sociétal» = «Ico esas prisocia fenomeno».

totalitaire : totalitera (uzata da S.Quarfood en 1938). Ma on povas anke uzar : totalitara.

Ica listo de vorti ne esas exhaustiva e povos kompletigesar future. Me ne volas diskutar abstraktite, ma me agas konkrete per tradukar e redaktar texti e me koaktesas uzar o krear vorti qui ne esas oficala, ma qui esas bezonata pro la neceseso bone komprenesar.

IVAIN O LA KAVALIERO KUN LEONO

[*I'enterigo di ca kavaliero. Tandem, il amoreskas lua vidvino.*]

-Sinioro Ivain, quale vu pasigis la tempo hodie ?

-Talamaniere, ilu dicis, ke el tre plezis a me !

-Plezis ? Ye Deo kad vu dicas la vereso ? Quale ! Kad il povas havar bona tempo ilta qua vidas ke on serchas ilu por ocidar il, se lu ne volas e ne deziras sua propra morto ?

-Certe, ilu parolas, mea kar amikino, mortar me ne volus. Ma tamen tre plezis a me to quon me vidis, e ye Deo sempre plezos a me.

-Ni ne parolez pri ca temo, dicas lore la yunino qua komprendas la signifiko di ca paroli. Me esas nek naiva nek fola. Venez dop me e me desintrikos me por trovar a vu habiteyo exter la karcero. Me shirmos vu de la danjero, icanokte o morge se vu

[Rezumo di lo preirinta : *Che la konto di rejo Artur, kavalieri interdisputas ed ula de li komencas rakontar un de lua aventuri eventinta en stranja etoso ed akompanata da stranja e desquietiganta marveli. Quik pos ca raporto s-ro Gauvain rezolvas departar ed ipsa serchar aventuro. Il ocidas misterioza kavaliero e persequesas da iracoza turbo. Pose, il asistas*

deziras lo. Voluntez venar ! Me forduktos vu.

Ivain respondas :

-Me certigas vu ke me ne departos quale furtisto diskreta. Kande asembleos la turbo inter ca stradi, ibe extere, me departos plu honorinde kam ico agesus dumnokte.

Pos ca diskuto li eniris chambreto ube ilu trovis omno quon il povis dezirar.

Kande il esis sola il memoris dicir ad elu juir granda plezuro kande tra la chambro il serchesis da ta homi, qui omni odiis il mortigive.

La damzelo havis tante bona relati kun elua siniorino ke el havis nula timo por dicar ulo ad el – irgo esez la temo – nam el esis elua amika servistino e samatempe elua

gardistino. El darfis sentime parolar sincere ad el. Unesmafoye, private, el dicis ad elu.

-Siniorino, me esas tre astonata vidar ke vu agas tante fole. Kad vu do kredas ke vu rihavos vua spozulo dum lamentar tale ?

-No, elu replikas, ma me volus esar mortinta pro chagreno.

-Pro quo ?

-Por irar apud ilu.

Apud ilu ? Deo protektes vu kontre ico e donez a vu ula tam bona sinioro, quale Lu posedas la povo agar tale.

-Nulatempe tu dicis tala mentio per asertar ke Lu povus donar a me tam bona sinioro !

-Ulu plu bona, se vu volas aceptar il, Lu donos a vu, me pruvos co a vu.

-Fugez ! Paco ! Nulatempe me trovos il.

Yes certe, siniorino se il konvenos a vu. Or dicez a me sen iraceskar, qua defensos vua posedaji kande rejo Artur venos, quale il dicis lo, pasintasemane, al perono ed al fonteno ? Kad vu ne recevis mesajo pri co dal damzelo Sauvage qua sendis letro a vu ? El bone utiligis sua libera tempo ! Vu devus demandar e askoltar konsilo por defensar vua fonteno e vu ne cesas plorar ! Vu ne darfes perdar tempo me pregas vu, mea kara siniorino. La kavalieri quin vu havas ne esas plu valoriza kam chambristino. Vu havas tro multa homi sen honoro proxim vu e ne esos ulu tante brava ke il audacos acensar sur kavalo. La

rejo venas kun tanta kavalieri ke il kaptos omno sen rezisto.

La siniorino savas lo tre bone e pensas ke ico esas sincera konsilo.

Ma foleson el havas en su quan la cetera mulieri havas anke. Preske omni agas tale ke eli reprochas a su lia folesi ma eli repulsas to quon eli deziras.

-Fugez, elu dicas, lasez me quieta ! Se tu pluduros parolar tale, tu regretos ne fugar ! Tu dicas tanta shokanta paroli ke tu iracigas me !

-Nun bone ! elu respondas. Siniorino, on vidas bone ke vu esas muliero qua iraceskas kande el audas ulu qua adportas bona konsilo ad el.

La damzelo ne insistis e la siniorino ripensis ke el esis tre nejusta. El voluntabus saveskar quale on povus pruar ad elu ke on trovas kavaliero plu bona kam esis elua sinioro. El audus volunte la persono qua dicus lo, ma el interdikabtis ico ! Dum pensar tale el vartis ke la damzelo rikomencez parolar elqua, ne acceptinte l'interdikto, rikomencis dicar ad elu :

-Ha, siniorino, kad lo esas konvenanta ke pro co vu mortez pro chagreno ? Ye Deo, evitez lo ! Abandonez ca aflikteso ! A tante altaranga siniorino ne konvenas chagreno duranta dum tante longa tempo ! Pri vua sociala rango memorez ! Kad vu kredas ke omna prodajo mortis kun vua sinioro ? Cent homi tam bona e cent homi plu bona duris esar vivanta tra la mondo.

(Duro sequos)

PROJETO DA DONALD TRUMP – MILITO-KORESPONDO

Quankam me ne intencas aparte politikumar en ca buletino, me opinionas ke dum ca milito-tempo (mem nur insidioza), lo esas bona esar informata. La suba artiklo havas kom origino, serioza informo-fonto universitatal. Oi tradukesis de la Angla.

Donald Trump anuncas ke il koaktos la federiti di Usa entraprezar milito kontre l'islamismo mondala

Donald Trump qua elektesis recentamente kom prezidanto di Usa pronuncis la suba diskurso pri exterlandala politico di Usa dum la 15ma di agosto 2016 che la statala universitato di Youngstown (Ohio). Oi povas esar epokon-facanta , nam ol savigas klare lua projeto.

Milito-deklaro solena e mondala kontre l'islamismo

En ita diskurso, ilta qua esis lore la kandidato republikana ruptas kun periodo de plu kam deko de yari di laboro aktiva kun l'islamismo – tote aparte kun la Fratuli Mohamedana - venanta del administrantari di Bush e Obama, precipue en Mez-Oriento

Donald Trump konsakras la esencala parto de ta diskurso a la lukto kontre l'islamo extremista, tale enterigante la tota politiko mez-oriental di Usa entraprezita depos 2001.

La nun nove elektita prezidanto pensas pri perspektivo historial, lor lua diskurso, nome il aludas la vinko kontre la komunismo obtenita dum la oficio-tempo di Ronald Reagan. Koncernante Trump, ilta ne havas mem la maxim mikra dubito : Usa esas en milito-stando kontre l'islamo extremista ed ica milito havas loko sur nia tota planeto, similesanta olta duktata kontre la komunismo dum preske 50 yari.

Oi implikas, segun il e lua administrantaro, adopto di ca lineo politikal e la devo di obedio ad ol di NATO/OTAN e dil federiti di Usa por partoprenar ita milito deklarita dal fanatikigita mondo islamana kontre Ocidento. Ico valoras tam por Europa kam por la tota mondo.

Hike sube esas kelka extrakturi di ca diskurso :

“Dum la XXma jarcento, Usa vinkis la fashismo, la nazismo e la komunismo. Nun diferanta minaco pozas defio a nia mondo : la terorismo islamal extremista. «

Donald Trump denuncas energioze la Diskurso di Al Qahira (Kairo) da Barack Obama, pronuncata en 2009, olqua esis la punto precipua dil kunlaboro aktiva inter la Usana partiso Demokrata , lore ditenanta la povo en Washington, e la

Fratuli Mohamedana. La dicitu diskurso esis forte influata per viziono mental e politikal favoroza al Triesma Mondo, ol apolojiis l'islamo e denigris Usa ed Ocidento.

« Forsan nula diskurso esis tam erora kam la diskurso da prezidanto Obama adresita al mondo Mohamedana ed expresita en Al Qahira (Kairo), en Egiptia dum 2009. Por ganar la Kolda Milito, prezidanto Ronald Reagan konstante memorigis la supereso di la libereso ye la komunismo ed il nomizis Soviet Uniono « l'Imperio di lo Mala ». Tamen, kande prezidanto Obama entraprezis lua diskurso en Al Qahira, onu ne povas trovar simila kurajo [...] Lua naiva vorti sequesis da agi mem plu naiva. La tempo venis por nova maniero perceptar la donataji politikal. Nia strategio nuna por exportacar la demokratio e chanjigar la rejimo esas klara falio. Ni kreis la vakuaji posibligante al teroristi kreskar e prosperar. »

Pos denuncir l'interveno en Libia, rezolvita da Clinton profite al Fratuli Mohamedana, Donald Trump pluduras parolar per indikar ke la federiti di Usa – konseque anke la west-Europani – **koaktesos adoptar ica chanjita lineo politikal ed obediar Usa por kombatar kontre la nove indikata enemiko :**

« Me esis opozanto al milito kontre Irakia depos la komenco, ito esas difero maxim importanta inter me e mea adverso. Ma nun esas tempo pozar la erori di lo pasinta dop ni e desegnar nova voyo. Se me divenos prezidanto, la ero dil konstrukto [armizita, NDLR] di la demokratio esos finita. Nia nova maniero perceptar la donataji politikal – qua mustas aprobesar dal amba partisi en Usa, da nia transmara federiti, e da nia amiki en Mez-Oriento – devos esar la haltigo dil expanso dal extremista islamo. Omna agi devus orientizesar vers ta skopo ed irga lando qua havas la sama skopo esos nia federito. Ni ne povas sempre selektar nia amiki ma ni nulatempe povas dessucesar por savar qui esas nia enemiki. Kom prezidanto, me advokos por konfero internaciona di qua la temo esos ica skopo. Ni laboros kun omni qui agnoskas ke ta mortigera ideologio mustas extingesar. Ni laboros anke, strete ligita, kun NATO/OTAN pri ta nova misiono. »

Donald Trump aludas nova ero koncernante la relati inter Usa e Rusia.

« Me kredas ultree ke ni povas trovar feldo por konkordo kun Rusia por kombatar la Islamal Stato. Li [la Rusi] anke riskas multo koncernante la rezultajo dil milito en Siria e li havis lia propra batalii kontre la terorismo islamal. »

La lora kandidato prizentis anke la precipua riskajo di la lukto ideologial kontre l'islamo extremista :

« La lukto militistal, interretal, financial esos esencala por la desfortifiko dil terorismo islamal. Ma ni devas anke utiligar la milti ideologial. Samamaniere quale ni ganis la Kolda Milito, parte pro savigir la malaji dil komunismo e la avantaji di la libera merkato, tale ni devas anke afrontar l'ideologio dil islamo extremista. Por vinkar la terorismo islamal, ni devas anke parolar potentoze kontre l'ideologio odioza qua furnisas la dungo-tero fertila por ke la violento e la terorismo kreskez. »

Donald Trump logikoze konstatis ligilo pri kauzo ed efekto koncernante la terorismo islamal e la enmigrado Mohamedana. Il anuncas milti-aranjuri por kombatar ica minaco.

« Opinion-inquesti montras ke en multa landi en qui esas nombroza enmigranti, la religiala opinioni extremista – tale la morto-puniso por ti qui abandonas la fido (islamana) – esas frequa. Dum la Kolda Milito, ni havis evaluo ideologial. Nun, tempo venis por krear evaluo-probi koncernante la minaci quin ni afrontas hodie. Ultre analizar omna membra o la amiki dil terorista gruji, ni devas anke analizar ti omna qui havas konduti enemikal kontre nia (ocidentalala) landi o kontre lia principi, o qui pensas ke la *sharia* [legaro islamal NDLR] mustus suplantar la lego Usana. Por instalar ica nova proceduri, ni devos provizore cesigar l'enmigrado venanta de certena regioni, qui esas le maxim danjeroza e nestabila dil mondo e qui havas tradiciono di exportaco dil terorismo. »

Intencante nihiligar la politiko por-islamana dil administrantaro di Obama, Donald Trump anuncas politiko vizante la destrukto sistematra di omna reti Mohamedana qui esas aktiva en Usa :

« Por atingar ca skopo, vi devas selektar misiono por vi : la reti di susteno al islamo extremista en ca lando (Usa) esos nombrizita ed extirpita unope. »

ANALIZO : Me transmisas nur texto pri la diskurso da prezidanto Trump. Me ipsa ne volas adoptar partiso, me volas nur informar la lekteri di KURIERO INTERNACIONA. Segun la autoro di ca artiklo ita diskurso konstitucas rupto historial pri la relati inter Ocidento e la mondo Mohamedana, olqua esas devastata per la multoplige rapida dil islamismo. Ico esas milti-diskurso qua indikas precize l'enemikaro e furnisas detaloza deskripto pri la feldi ube la lukto entraprezesos kande Donald Trump enoficeskos. Ultre co, la unesma potentia lando dil mondo impozos a sua federiti Europen komencar milti kontre la supre dicitu enemikaro. En west-Europa ico produktos forta tensi inter la forci por-islamana e kontre-islamana, interne di la socio same kam en la guvernerio ed en la administrantaro.

(Segun artiklo di la revuo interretal Breiz Atao)

HISTORIO

La mitala gardeni di Babilono certe existabus...ma altraloke

La loko di un de la sep marveli dil mondo esas klarmente pozata en questiono da universitatano Britanian, raportas la jurnalo Guardian. La mitala gardeni suspendita, quin on supozas lo, dominacis la urbo Babilono, duris esar parte misterio ‘quoniam’ la arkeologiisti nulatempe sucesabis trovar la traco di oli. Ico instigis certena personi havar dubiti pri lia existo ipsa.

Pos dek-e-ok yari de ciencala explori, Stephanie Dalley, dil universitato di Oxford, judikas amasigir suficanta pruvi por konkluzar ke ta fablatra gardeni fakte konstruktesabis en Ninive, ye preske 500 km norde de Babilono, dum la komenco dil VIIma yarcento ante Kristo. Ica difero di loko modifikas la donataji historial e politikal di ta epoko, pro ke Ninive situesis ye la latero dil Asiriani, en la nordo di Mezopotamia, e ne plu sudale che la Babilonani, qui esis lia granda enemiki – amba teritorii jacante en nuna Irakia. Tale la prodaji teknikal ed artistal di ta spektaklatra gardeni, ube la fonteni de aquo nutresis per ‘lontana’ fonti montal tra sistemo di kanali e di noviganta digi, do gloriizus la Asiriana rejo Sennacherib, prefere kam la rejo di Babilono, Nabuchodonosor II.

Segun ca specialistino pri la anciena lingui di Proxima-Oriento, ita eroro historial havus kom origino mala ed «absurda» traduko di skripturi Babilonana ed Asiriana facita dum la yari 1920ma, same kam kunfundi koncernante texti en la anciena linguo Greka ed en la Latina di Roma antiqua. Pos savigir elua teorio en 1992, el preparas su por publikigar la rezultajo di sua explori pri ca questiono dum la 23ma di mayo : The Mystery of the Hanging Garden of Babylon, che la Publikigaji universitatal di Oxford. Per tala ripozo en questiono di elemento di la historio oficaligita en la libri pri historio ed en enciklopedii depos plura generacioni, el va evidente dividigar l’opiniono dil universitatani.

Omnakaze, recenta exkavi vidigis sub la jorno-lumo traci di aqueducti, inter li un, jacanta proxim Ninive, esis tante larja ke, segun Stephanie Dalley, lu similesis «*suspendita ‘autostrado’*». Til nun, nur mikrega parto del urbo – hodie nomata Mossul – povis subisar explori arkeologial, motive di areo judikata kom danjeroza.

(Segun artiklo interretal da Big Browser,dum la 6ma di mayo 2013)

PERU : La 12ma di decembro 2016 esis la unesma dio di jurnalo televizional en la linguo Quechua

La unesma jurnalo televizional tote en la aborijena linguo Quechua komencis difuzesar dum la 12ma di decembro 2016 en Peru, olqua esas lando subisinte, dum plura yarcenti, diskriminaci kontre ca kulturo. Nomizita « Ñuqanchik » (« Ni » en la Quechua), ita jurnalo esas programizita singladie, inter 5 kl. 30 e 6 kl. 30 (klokabelo prizata dal Peruani qui levas su generale tre frue por irar a la laboro), sur la televizionala kanalo publika « Canal 7 ». Ol finas per « Paqarinkama » (« Til morge »). « La Quechua esas un de la maxim importanta elementi dil patrimonio Peruana. Ni havas quar milion personi qui parolas ol en

ca lando » e ok milion homi en tota Sud-Amerika, explikas a l'agenterio AFP la direktisto dil Instituto por radiofono e televiziono di Peru (IRTP), Hugo Coya.

La Quechua konsideresas kom un de la maxim anciena lingui en la mondo, ol sufri pro la diskriminaci imposta, komencante de la konquesto Hispana di Peru dum la XVIma yarcento, por divenar linguo nur uzata dal habitanti povra dil ruri di la Andi dum ke la Hispana impozesis omnube altraloke. Dum la recenta yardeki, ol esis pokope rehabilitata per la establiso dil edukado bilingua en 1972, pose iua agnosko kom

linguo ofical en 1975. Ma omna probi, facita en la skopo donar ad ol granda difuzado tra la televiziono, dessucesabis. Arivinte ye la povo dum julio 2016, prezidanto Pedro Pablo Kuczynski promisabis agar por la promoco di ta linguo aborijena.

La jurnalo televizional en la Quechua, qua informas tam pri la aktualeso lokala kam internaciona, realigesas danke esquado de jurnalisti parolante omni la Quechua kom linguo matral. « Ico esas defio e responsiveso a me, kom persono parolante la Quechua, transmisar la informi a mea frati dil Andi. Ico esas historial », deklaras a l'agenterio

AFP, la jurnalo-prizentantino, Marisol Mena evanta 31 yari.

Elu tamen regretas dicar ke la stigmatizado koncernante ca linguo pluduras existar : « Ico eventas a me. Me respondas an la telefonilo en la publika transportili e kande me parolas en la Quechua on regardas me kun astono. Esas rezisto, ma la Peruani devas intelektar ke esas entraprezyo-chefi ed universitatani, parolante la Quechua kom linguo matral ». La televiziono publika konsideras, plu tarde, agar simila inicii por altra lingui aborijena di Amazonia.

(Adaptita segun artiklo interretal dil jurnalo LE FIGARO)

Extrakturo de libro - Citajo

« Uladie, dum ke ni jus parolabis pri to quon on kustumas nomizar la krueleso dil Mezepoko, il deklaris : « Vermente, ica krueleso ne esas tala. Viro dil Mezepoko esus mem multe plu hororizita per nia vivo-maniero, quan il opinionus esar feroca, teroriganta e barbara ! Singla epoko, singla kulturo, singla kustomo e singla tradiciono havas sua specala traiti, sua propra aspekti delikata o ruda, seduktiva od abomininda ; ol konsideras certena sufri kom natural , aceptas tolerar kun pacientezo certena malaji. La existo homal divena vera sufro, inferno nur kande du epoki, du kulti, du religii interferas l'una kun l'altra. »

- Hermann Hesse, La volfo dil stepi

Cienko-fiktivajo ?

La vivo sur la planeto Marso esabus nihiligita per milito nuklear, segun ciencozen

Fizikisto Usana asertas ke esabus realmente vivo sur la planeto Marso en la pasintajo, ma ke olta esabus senradikigita per milito nuklear inter la diversa civilizuri vivanta sur la surfaco dil reda planeto.

La planeto Marso instigas, depos longa tempo, a multa fantaziaji e revaji, tote aparte kande parolesas pri la vivo potencial quan ol povabus shirmar olim. Se interretala naviganti revelas konstante deskovrir objekti suspektinda sur la surfaco di ca reda planeto, esas ciencisto qua iras plu fore carelate. Nome D-ro John Brandenburg, fizikisto Usana, sugestas ke Marso shirmabus vermente civilizuri ma ke olti desaparis e ne plus existas hodie pro...milito nuklear.

Quankam tala teorio povas ridetigar, la dicitu ciencisto asertas havar pruvi pri lua paroli ed il esas pronta publikigar ita pruvi en studiuro interne dil revuo *Journal of Cosmology and Astroparticle Physics*. Cetere, D-ro Brandenburg ja emisis plura teorii dil sama kategorio. Depos plu kam 20 yari nun, il sustenas la « Hipotezo cydonian » sugestante ke Marso, dum lua pasinta tempo, esis tam habitebla kam la Tero e ke ol shirmis civilizuri inteligenta.

Konkrete, ca fizikisto autoro di libro titulizita « *Dead Mars, Dying Earth* » (vortope “Marso mortinta, Tero mortanta”), pensas ke sur ca reda planeto florifabus adminime du civilizuri homatra : Cydonia ed Utopia. E ca laste dicita esabus nihiligita dum tre kurta tempo per tre importanta eventi nuklear, efektigita da altra civilizuro. Ita eventi, segun il, poslasabus traci.

Revelera procenti de ‘izotopi’

Fakte, ca fizikisto aludas precipue la alta proporciono de xenono-129 deskovrita en la atmosfero di Marso. Ol esas plu alta kam olta trovata sur la Tero o ye la nivelo dil Suno. Or, ica izotoipo produktesas per la reakto nuklear abutanta al transformo di elementi radioaktiva. Same, D-ro Brandenburg substrekizas la forta prezenteso di urano e di torio sur la surfaco di Marso detektita dal sondilo « *Mars Odyssey* ».

« *La forta koncentrado di xenono-129 en l’atmosfero, la pruvo dil existo di kriptono-80 e la ecesanta abundo di urano e torio sur la surfaco di Marso, signifikas ke ta surfaco, segun semblo, esis la loko di importantega eventi radiologial, qui havis kom rezultajo granda quanti de izotopi e kovris la dicitu surfaco per dina strato de eskombri radioaktiva* », tale explikas ca ciencisto mencionita per la revuo *Vice*.

« *Ita tipo de fenomeno povas explikesar per la ‘okuro’ pasinta da du nenormala explozi nuklear an la*

surfaco di Marso », lu pluduras dicar, dum notar ke la nombro de izotopi en l’atmosfero di Marso esus simila ad olta enregistrigita kom konsequantajo dil kataklismi nuklear sur la planeto Tero.

Adjuntite ad ico, ta fizikisto, depos longa tempo, detektis sur fotografuri facita sur Marso, elementi suspektinda, olqui, on povas supozar lo, esus posrestanta traci dil civilizuri desaparinta. « *Analizo di la nova imaji di ‘Odyssey’, di ‘Mars Reconnaissance Orbiter’ e di ‘Mars Express’ montras hodie pruvi solida pri rodita objekti arkeologial* », lu skribas por la *Daily Mail*.

Teorio konvinkante nur desfacile

« *Amasigita, ica donataji postulas ke la hipotezo sugestanta ke Marso esabis la loko di anciena masakro nuklear planetal, esas nun konsiderenda* », lu asertas. ‘Nihilominus’ se la aludita pruvi tendencias konvinkar kelka personi, nombroza ciencisti dementiis abundante ca hipotezo dal fizikisto, di qua cetere, la argumenti ja en la pasintajo desverifikasi.

Quankam la donataji koncernanta la deskovrita elementi esas justa, la specalisti substrekizas ke oli ne esas astonanta, kande onu savas ke la dicitu elementi, precipue la xenono-129, esas tre frequa. Koncernante la formi observata sur la reda planeto, oli esus preferre la rezultajo di la hazardo, di fenomeno natural e dil imaginado di ti qui exploris oli.

(Segun artiklo interretal)

INKLUZAO INDIANA EN PARIS

La paseyo Brady

Pro ke me interesesas pri India, kelkafoye kande me iras a Paris, me prizas vizitar ica stradeto surnomizita « mikra India » ed ube multa butiki pitoreska joyigas tua okuli e bon odori de spicaji frapas agreablene tua naztrui. Tu havas l'impreso desembarkir en India, od en ula regiono dil Indiana mondo. Ma komence, ca stradeto ne previdesis por tala skopo.

La paseyi di Paris, maxim grandaparte, konstruktesis dum la komenco dil XIXma yarcento. Oli esas stradeti kovrita per vitraji, e, generale, klozita dumnokte. Lor l'epoko di lia konstrukto, oli vizis shirmar pekunioza klientaro del chanjema vetero e del fango dum tempo kande onu ne povis netigar bone Paris pro la tro anciena e streta stradi. Oli esis eleganta ed agreabla loki e ofris omnaspeca komerceyi,

butiki e vari ofte luxoza. Oli kontenas ankore nun imobili kun apartamenti lokacebla e dum la fino dil XIXma yarcento la famoza skriptisto Franca, Louis-Ferdinand Céline, naskis en tala imoblo di paseyo.

La paseyi do esis florifanta dum la unesma duimo dil XIXma yarcento e lia koncepto adoptesis anke en granda urbi di Francia e mem

kelkafoye exportacesis ad extera landi.

La aludita paseyo Brady esis stradeto komencinte konstruktesar en 1825, segun komendo da richa komercisto, s-ro Brady. En 1854 pro la labori arkitektural da prefekto Haussmann, ol dividesis a du parti. Nur la parto kontigua al strado dil « Faubourg-Saint-Denis » es kovrita per vitrajo, la altra parto kontigua al strado dil « Faubourg-Saint-Martin » ne havas vitra tekto por shirmar ol.

Dum la duesma duimo dil XIXma yarcento, prefekto Haussmann abatigis multa mikra e sordida stradi e stradeti nesalubra di Paris por remplasigar oli per larja avenui apertita al suno-radii e quin on povis multe plu facile netigar. La paseyi, lore, komencis dekadar e multi desaparis. Multi anke sucesis permanar e duras esar atraktivajo dil chefurbo di Francia.

Vers la fino dil XXma yarcento, la paseyo Brady esis loko ne plus flegata e preske vakua de komerceyi, lore, Indiano, s-ro Ponnoussamy, apertis ibe la unesma restorerio Indiana. Il esis sucesoza e pose multi de lia samlandani imitis lu. E pokope, la paseyo Brady divenis inkluzajo Indiana ube florifas e prosperas butiki e komerceyi Indiano-Pakistanana, e di homi venanta del insulo Maurico (Mauritius) e mem del transmara departmento Franca La Réunion. Ica omna regioni esante tote o parte elementi del Indiano mondo, etnale e/o kulturale.

Yen to quon artikleto interretal skribas pri ol : « India meze di Paris, lo esas la paseyo Brady de ube emanas spicizita odori ed ube

videsas la intensa kolori dil vestaji tradicional (di India). En la quartero cirkondanta la fervoyala staciono « Gare de l'Est » (Estala staciono), la paseyo shirms sub lua vitra tekto restorerii, kuafisti e butiki diversa. (...)

La *Mikra India* ofras a tu, nunepoke, amaso de restorerii ube tu povas apreciar la koquarto tradicional di India ye bon merkato (chipe). Por igar plu kompleta ica inicio al kulturo Indian, tu trovos vers la latero dil « Faubourg-Saint-Denis » vendeyo di qua la estaleyi esas nekustumala en Francia : frukti e legumi havante nomi e formi nekonocata da ni, vicinesas kun parfumizita rizo, bon odori oriental, teo, juveli, kostumi e la neevitebla DVD Bollywood. »

Koncernante me, me prizas irar al apuda butiko Velan ube on povas komprar omnaspeca produkturi Indiana : nutriti ja tote pronta por koquar segun Indiana maniero, teo, incenso-bastoneti, kuketi Indian e konfitaji diversaspeca (kelkafoye Franca), saponi, dentifrico natural, ornivi, libri pri la religii e kulturi di ta subkontinento, ed anke CD diskri di muziko Indiana. E plusa altra kozi, inter li tre pitoreska saki kun portreti di hinduista deaji. Ica omno es generale ye bon qualeso, ma ne sempre chipa.

Me adiras volente ca paseyo por la vidajo tote eklandiganta dil butiki ed estaleyi Indiana, e, precipue, pro la bona odoro dil spicaji qui frapas tante agreablenece tua naztrui. Tu havas l'impreso voyajir a tre fora lando exotika jacanta ye granda disto, sen pagar chera aviono-bilieto e sen la tre desplezanta kontrolo en l'aeroportuo. (Jean Martignon)

PRILINGUA QUESTIONI

Kad Okcitanie od Occitania ?

Certena Idisti uzas la vorto Okcitanie por indikar Sud-Francia, altri uzas la vorto Occitania. Amba havas bona motivi por agar tale. Ti qui uzas la vorto Okcitanie savigas ke en preske omna fonto-lingui existas la radiko « Okcitanie » e ke la ne-asocio dil konsonanti « o-k » esas regulo generala ma ne absoluta. La partisani di Occitania valorigas ke ne existas altra konocata vorto en la dicionarii kun « k-c » e ke la formo e pronunco « Occitania » esas plu milda e fitanta plu bone kun nia komuna idiom. Me, personale, rajuntis la homi qui uzas la formo Okcitanie, ma me komprendas tre bone la homi qui preferas Occitania e me anke opinionas ke la letro « k » esas kelke barbara ed esas utiligenda nur prudente. La rezultajo ? Me judikas ke ni devas imitar nia kuzi di Interlingua e tolerar tempope plura vorti por la sama nociono ed, eventuale, diversa formi por la sama vorto. Do volante-nevolante, amba manieri skribar duros existar. La uzado fine rezolvos ca problemeto. O ne.

Multikultural o multakultura ?

Me pozis la questiono, kurtatempe ante nun a forumo Idala. Ka skribar la vorto *multikultural* kun cito-hoketi o kursiva literi por montrar ke ca vorto esas straniera a la strukturi di la L.I. di la Delegaciono, ma tamen tote internaciona e konseque uzinda, o multakultura qua esas konformo a nia idiom. La maxim kapabla linguale de nia samideani respondis favore a multakultura. Lua argumenti esis tote justa, tote konforma a la gramatiko di nia Interlinguo ed absolute nereprochebla. Il komparis cetere ca vorto al vorto multakolora qua pozas nula problemo.

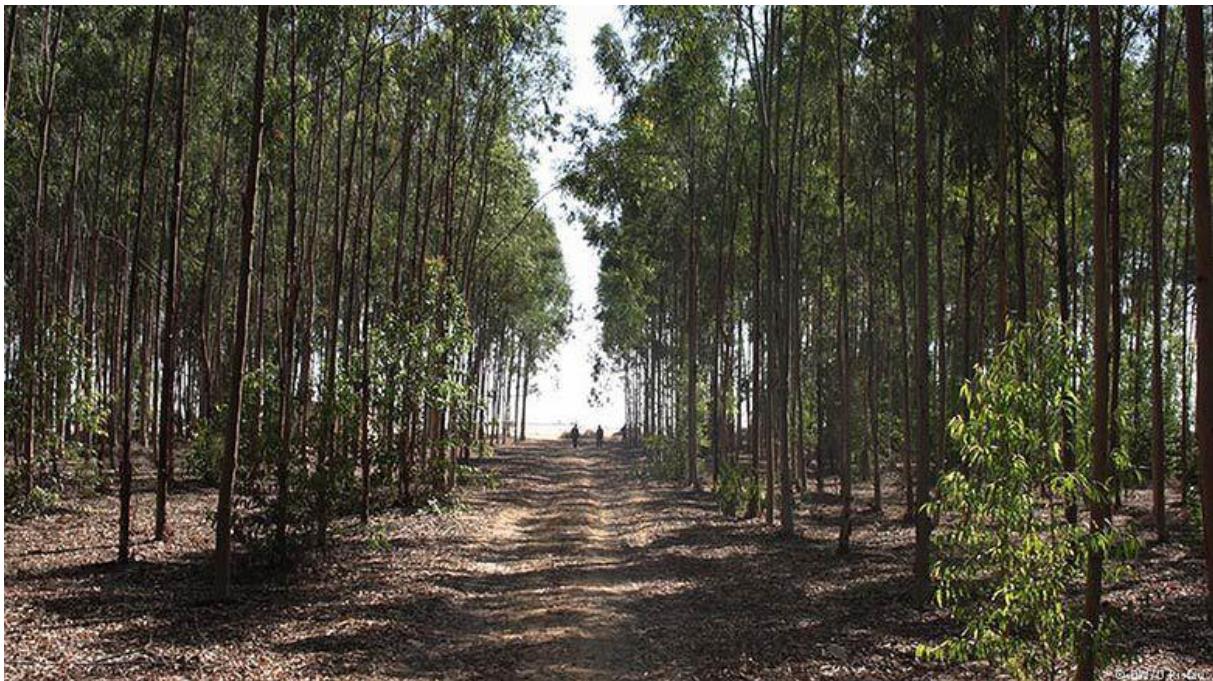
Ma, malgre l'expozi di lua justifiko, me havis tamen l'impreso ke ulo nedefinebla esis nejusta e me rezolvis uzar *multikultural* pro lua internacioneso kun kursiva literi (od eventuale cito-hoketi) por indikar ke ca vorto esas straniera al strukturi di nia linguo segun la reguli dil KGD. Advere esas Idisti qui timas ke eventuala multopligo di tala vorti destruktos la regulozeso di nia linguo. Me ne opinionas tale, nam ita vorti ne esas tante nombroza ed ultree pro lia internacioneso li esas facile memorigebla.

Ma tamen ico esis nur sentimento, kande subite me rememoris ke per rilernar la Latina per lernilo pri ta linguo, on aludis la verbi nereguloza en la Latina qui divenis reguliza pro l'evoluciono en la romanida lingui. Ica verbi esis rare o sat rare uzata e ne esis obstakli a lia « regulozigo ». Opozite la verbi nereguloza ofte uzata, duris esar nereguloza. Do, esis faktoro psikologial subkoncia negardanta la gramatiko. La sama faktoro pleas rolo koncernante mea rezolvo uzar prefere *multikultural*, olqua esas nia-epoke vorto vaste uzata che la informili. Kontree, la vorto Franca « multicolore » povas facile e sen problemo esar regulozigita per « multakolora » pro ke ol esas vorto nefrequa. E, cakaze, la

faktoro psikologial favoroza al naturaleso ne agas. Tamen, konforme a mea principi, me komprenas perfektamente ke certena personi preferas dicar e skribar : multakultura. Ankorefoye, la uzado povas decidar – o ne. Ma esas bona, kelkafoye, havar en sua dispono plura formi di vorto por havar sentimento di libereso e ne di severa koakto, qua desfacilgas la praktiko di nia L.I.

EGIPTIA SUCESIS KRESKIGAR FORESTO EN DEZERTO

EKOLOGIO : Pro ke ol esas la maxim populizita lando Araba, Egiptia amasigas lua habitantaro an la rivi dil fluvio Nil : lo cetera di ca lando esas dezerta. En ca sterila peizajo, ciencisti intencas retroirigar la dezerto dum probar developar ibe bonfacanta plantaro. Semblas ke kelki de li sucesis, precipue per rekursar l'utiligo di sordidigita aquo, duime purigita per diversa procedi. Ye du vehadohori dil Al Qahira (Kairo), verda revoluciono efektigesas.

En regiono markizita per la sikeso e la dezertigo, haltigar l'avanco dil duni duras esar problema tre reala. Un de la maxim bona moyeni retroirigar la dezerto konsistas ek plantacar arbori. Ma en regiono ube l'quo esas rarajo , lo esas desfacila imaginar la utiligo di granda quanto

de aquo por riverdigar ulaspeca areo detrimentante la vicinesanta habitantaro e kultivi. Respondante ica dilemo, ciencisti, segun semblo, trovis solvuro, olqua esas tre bonfacanta al arbori sen cherpar ek la rezervaji de drinkebla aquo. La ideo esas yena : profitar la aquo

sordidigita, plenigita per fosfato ed azoto, olqui esas du kompozanta elementi quin onu trovas anke en la dungi.

Tale, ye du vehado-hori de Al Qahira, lo esas integra foresto qua aparis meze di peizajo sterila e vivo-enemika. La foresto di *Serapium* esas la frukto di la laboro di explorero e di enplantaco kontenata en programo di reforestigado impulsita dum la yari 1990ma dal guvernerio Egiptiana. Ita-epoke, l'ambicio di olta esis riplantacar arbori e vejetantaro en la 36 arei di ta lando atingata per la dezertigo. Grandanombra varietati de arbori plantacesis, inter li certeni ne existabis antee sur la sulo Egiptiana, ma havis granda perspektivi komercala, quale la eukalipto o la mahagono.

Hodie, la foresto di *Serapium* extensesas sur preske 200 hektari, ed olua arbori profitas kondicioni exceptala por developado, talgrade ke li kreskas til quarople plu rapidamente kam li agus lo en la klimato moderata di lando quale Germania.

La suceso di ca foresto debesas al irigaco-sistemo inventita e perfektigita dal ciencozi, qui rezolvis utiligar la sordidigita aquo disponebla en la baseno di drenado vicinesanta, proxim la urbo Ismailia. Quankam la sulo dil dezerto ne supozesas posedar la necesa qualesi por la kresko di irga vejetantaro, l'irigacado possibligis la kresko di plura centi de arbori. Ma mem plu bone, l'utiligado di ta aquo nur parte traktita por purigado – ol

desinkombresas de la eskombri e de la sordidaji, pose de la rezidui organika, ma ol ne esas sate neta por esar konsumata – semblas facar mirakli koncernante la vejetantaro.

La prezenteso dil fosfati e di azoto en l'aludita aquo possibligas ya al planti kreskar en kondicioni komparebla ad olti di planti utiligante dungo. L'avantajo, do, esas grandega : on utiligas aquo ne-apta al konsumado od al agrokultivo, ed on utiligas ol por kreskigar arbori sen bezonar dungo kemial. Dum ke 60 yaro esus necesa ad arboro Europana por atingar lua maxim alta staturo e povar tranchesar, la arbori Egiptiana postulas nur 15 yari.

Danke la perspektivi ofrita per la suceso di ca oaziso novaspeca, Egiptia esperas anke realigar certena gani ekonomial. Nome, 650.000 hektari de dezerto Egiptiana povus transformesar ed utiligesar por la produkto di ligno. Por atingar ica skopo, oportus tamen ke ca lando ofrez la dispono di 80% de lua aquo-rezervaji ed aquo-flui. Ica cifro esas ankore fora de atingeso nam Egiptia indijas pekunio por instaligar la ‘infrastrukturi’ necesa al transport di la 7 miliard metri-kubi de aquo reprezentata per ico.

Ma trans la interesto pekunial, la reforestigo di ca lando kovrita til 96% per la dezerto esas importantega riskajo koncernante la medio natural. En la futuro ni saveskos kad la medio natural o kad la komerco vinkos.

(Segun artiklo interretal)

Legendo pri Tiahuanako

Singlu qua lektas kustumale ca buletino savas bone ke me tre interesesas pri la misterioza urbo Sud-Amerikana Tiahuanako (anke nomizita Tiwanaku). Sube me tradukis texto extraktita de libro da Robert Charroux publikigita che la editerio Robert Laffont. Lu transmisas astoniva legendo pri ca urbo Boliviana.

« **Tempo venos kande on povos dicar pri civilizuri klasika dil Faraoni, dil Kaldeani, dil Bramani : vi katalogizesas en nia libri kom esante le maxim anciena, ma la cienco pruvas ke la civilizuro antea ad olta di le Inka, nome la civilizuro di Tiahuanako, esas de plura yarmili plu evoza kam la vua.** » Weiner, 1876.

Lo esas tra la Pordo dil Suno ke on eniras nemediate la nekonocata mondo di Tiahuanako, proklamante sua antika splendideso en Bolivia, ye 4000 metri de altitudo. Uladie, dum mayo 1958, Franco venanta de La Paz deskovris, sur alta planajo sabloza, ruina urbo : Tiahuanako. Ca Franco, la jurnalisto Roger Delorme, konocis la historio Inka e la tradicioni di la vali Andiana. Il vizitabis Cuzco, Pachacamac, Ollantaytambo, e admirabis la kolosala konstrukturi ek giganta petri de qui certeni pezas plura tuni. La anciena civiti Inka, Machu Pichu tote aparte, impresabis ilu fortemente per majestoza harmonio malgre lia giganteso. Ma en Tiahuanako, avan la petri e la statui dispersita sur plura kilometri avan ita Pordo dil Suno cizelagita quale braceleto di Nord-Afrika, il sentis nedefinebla dominaco superirante omna emoci sentita che la importanta loki di Peru.

En Tiahuanako, la dezerto habitesis da extraordinara sekretajo quan la spirito ne povis identigar, Roger Delorme restis dum plura semani sur la alta planajo Boliviana, facinata per la Pordo dil Suno, pozante a su questioni pri ca monolito ruptita en lua mezo (segun tradiciono per petro jetita de la cielo), questionante la aborijeni, probante donar senco logikoza e ciencal al paraboli, al imaji ed al petrodesegnuri.

En la cirkumajo, sur la alta planajo, personi monolita ek greso, havante granda oreli, kun manui ye quar fingri, kontemplis per lia vakua regardi la homo dil yarcento XXma, qua probis intelektar lia mesajo.

Virakocha ante mem la nasko dil cielo e dil steli.

La memoro dil origino di Tiahuanako perdesas en multa yarmili oblikiata. Le Inka lor la konquesto di Peru da Fernando Pizarre, asertis ke li nulatempe konocabis Tiahuanako altre ke kom ruinajo. Le Aymara, maxim anciena populo dil Andi, dicis ke ca civito esis olta dil unesma homi di la Tero e ke ol esabis kreita da Deo

L'enigmatra Rinovigero dil Relgio dil Suno Inka ; s-ro Beltran Garcia, biologiisto Hispana e descendanto nemediata di Garcilaso de La Vega, la granda historiisto di la Konquesto ; heredabis de lua ancestro nepublikigita dokumenti koncernante la tradicioni Andiana. La Pordo dil Suno, per su ipsa, esis nur atesturo nekompleta. La tradicioni Andiana, koncernante oli, esis nur fantaziala modifiko dil reala fakti. Ica omno, apudpozata, igis sucedar al interpretadi dal mitologii e tradicioni Amerikana, Egiptiana, Greka e mem Babilonana, expliko fine aceptebla.

La historio, qua cesis esar konocata ante la unesma dinastii Egiptiana, jus subitamente avancabis grande en la pasintajo e plulongigesis nun til la dekesma yarmilo ante nia ero e forsan mem plu fore.

Yen to quon revelis la sekreta dokumenti di Garcilaso de la Vega, tradukita e komentita da s-ro Beltran :

TRADUKURO VORTOPA :

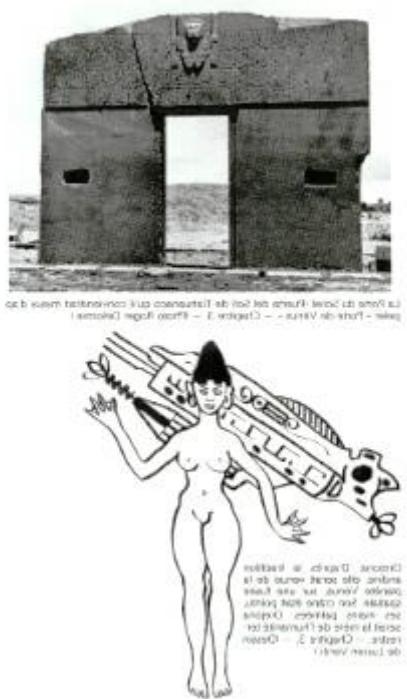
La skriburi dil petrodeseznuri di Tiahuanako dicas ke lor la tempo dil giganta tapiri, homala enti, altre evolucioninta ed havante sango diferanta de la nia, opinionis ke la lago maxim alta dil tero (Titikaka) bone konvenis a li. Dum lia voyajo interplaneta, la pilotisti lansis lia exkrementi sen tervenar e donis a la lago la formo di homala ento jacanta sur la dorso. Li ne oblioviis la umbiliko, loko ube pozos nia unesma Matro, komisita pri la fekundigo dil inteligenteso homal. Ita legendi, olim, ridetigus ni. Hodie nia plunjisti profesional imitas artificale la fingri palmizita dil koloniigisti di Tiahuanako. Aborijeni Andiana vivas en altitudi ube la Blanko ne povus aklimateskar, to quo esas la pruwo ke povas existar altraspeca sango. Per lia potenta teleskopi, la viziteri venanta del steli, konseque, serchis altitudo e lago oportuna a lia organismo e a lia vivo amfibia. Notinda, ke por desaparigar la tradiciono e senkreditigar la lago en la mento dil

Andiani, la mapi geografial reprezentis ol, til 1912, per formo preske ronda. Al nomo legitima di ca lago : Titi (lago dil misterio e dil suno), on adjuntis la sufijo kaka olqua, en multa lingui, signifikas exkremento (feko).

Tale , la dokumenti dil descendanteto di Garcilaso de La Vega mencionis ulaspeca Eva de exterterana origino e mashini interplanetana. Li furnisis anke detali astoniva :

Lor l'epoko terciara (aproxime 5 milion yari ante nun), dum ke nul homala ento ja existis sur nia planeto populizita nur per animali fantastika, aeronavo brilanta quale l'oro tervenis sur l'insulo dil Suno di la lago Titikaka. De ta aeronavo ekiris muliero similesante la mulieri di nun koncernante la korpo de la pedi til la mami ; ma el havis konoforma kapo, granda oreli e palmizita manui havante quar fingri. Lua nomo esis "Orejona » (Orelegi) ed elu venis del planeto Venero (Venus) ube l'atmosfero esas aproxime simila ad olta dil Tero. Lua palmizita manui indikis ke l'aquo existis abundante sur

elua planeto original ed havis importantega rolo en la vivo dil Venerani. Orejona marchis vertikale

La Pordo dil Suno ed Orejona kun elua kosmovehilo

quale ni, esis dotita per inteligenteso e probablamente el intencis krear ula terala homaro, nam el sexuagis kun tapiro, grunanta animalo marchante sur quar gambi. El genitis plura filii. Ita genituro, naskinta de kopulaco monstral, naskis kun du mami, mikrigita inteligenteso, ma la organi genitanta duris esar olti dil tapiro porka. La raso esis fixigita. Uladie, efektiginte elua misiono, o forsan tedata per la vivo sur la Tero, e deziroza retrovenar a Venero ube el povis havar kompanulo simila ad elu, Orejona departis en kosmovehilo. Lua filii, pose, genitis ed imitis la vivo-maniero di lia patro la tapiro, ma en la regiono di Titikaka, tribuo restinte fidela al memoreso di Orejona developis sua inteligenteso, mantenis sua ritui religial ed esis la komencanta punto dil civilizuri antea a le Inka. Yen to quo skribesas sur la frontono dil Pordo dil Suno en Tiahuanako.

(Segun artiklo interretal)

CITAJO

La amoro ne volas la durado, ol volas l'instanto e l'eterneso. (Friedrich Nietzsche).

La Sorcistino

Ita-epoke, me evis aproxime 12 yari. Dum la periodo dil vakanco me sejornis che mea geavi en sudwest-Francia en charmiva vilajo rural. La vetero esis generalmente belisima e sunoza e me tre prizis la plezuro ludar e babilar kun altra pueri rurana. Mea geavi, tamen, ne havis lia origino en ca regiono Quercy (forsan tradukebla per Kercia en la L.I.).

Mea avulo esis retretinta fervoyisto e la hazardaji dil vivo havis kom konsequantajo, ke il trovesis en ita regiono lor lua retroto e ke il havis hemi ibe. Mea geavi do restis en ica loko, tante plu, ke un de lia tri filiini habitis tote proxime. Tamen, li havis sua radiki en la departamento Charente (possible Charentia) olqua ne esis tre fora de lia rezideyo-departamento. Charentia esas provinceto nefora del Atlantika litoro, ibe li naskis e pasabis lia yunevo til la tempo pos la Unesma Mondomilito; li amba havis sua memoraji pri kindeso ed adoleco-tempo ibe e konseque havis kelka nostalgio pri ca landoparto. La, cetero, ankore vivanta gefrati di mea avino habitis ibe, do kelkafoye mea

avino vehis per treno a Charentia. Ulafoye, 'okuris' ke mea matro anke sejornis dum kelka semani che mea geavi (qui esis lua genitori) El memoris nostalgioze pri sua gekuzi Charentiana, do mea avino ed elu rezovis voyajar adibe ed igar me vehar kun eli. Me ne konocis ita provinceto e me tre joyis kunirar.

Kande ni ekiris la vagonaro en la urbeto La Rochefoucauld (pronuncez : La Roshfuko), me havis granda decepto. Nome, me vidis loko qua esis griza, min neta e min sorgoze flegata kam la seduktiva, prosperanta e tre moderna (per komparo) regiono « Quercy » (Kercia). Multa yari pose (en 1990), vizitante la ex-G.D.R. (D.D.R. Germane), me havos la sentimento

enirar konocata mondo, tante la similesa inter Charentia ed ex-G.D.R esis okulfrapanta. Mem la rurala peizajo (adminime en Turingia) esis quaze jemela peizajo kun olta di Charentia. Cetere ico ne esis koakte mala, nam on experiencis sentimento di mildeso, quan onu ne trovis en la cetera regioni di west-Europa konocata da me. En altra regioni, la modernigo signifikis la imito di aktivega labormetodi e vivomaniero Usana, ma Charentia dormetis, quankam la homi caloke nule esis ociera, li nur desfacile adaptesis a la duadekesma yarcento. Altra surprizo : enstrade preske omna homi parolis dialekto, t.e. la anciena sud-Franca linguo, di qua la soni esas proxima ad olti di la L.I. di la Delegaciono ! Yes ya, quale nia Interlinguo ica linguo havas (ofte) la dezinenco – o por la substantivi ed acentizas la prelasta silabo, ultree ol esas romanida idiomu, do multa vorti similesas le nia. Anke en la altra parto di sud-Francia, ube habitis mea geavi, on parolis la sud-Franca linguo, ma nur mezovoza ed olda rurani agis lo. En Charentia, adminime ankore en 1957, preske omni parolis dialekto mem yuna urbani, ed ico esis granda rarajo en lando quale Francia qua esas unigita de longa tempo e severe centralizita.

Per taxio, ni vehis al vilajeto, ube lojis la fratulo di mea avino e lua spozino. Ita vilajeto nomesas « La Croix de Paille » (pronuncez : La Krua de Pay) t.e. « La Palia Kruco » ; ibe esis nur kelka domi e farmaji. La accepto en anciena domacho esis kordiala. On havis elektro hike ma on cherpis aquo de la proxima puteo.

Tavespere on manjis, inter altri, hano-karno. Nulatempe antee e pose me manjis tante saporiza pultro-

karno, nam hike onu nutris la bestii nur per tote naturala produkturi. Plu tarde, ni nek spektis televiziono, nek askoltis emiso di radiofono, pro ke ico esis nekonocatajo en ca loko. La olda rurani neanke lektis jurnali, nam segun li, ico domajas la okuli. On parolis do nur dialekto pri raportaji dil « tempo anciena » e segun la traduko da mea matro, on plendis pri la nuna tempo, kande omno tante terorigante chanjis.

Arivante a vilajo Charentiana (supre)

Me questionis me pri quo povabis chanjar en ca vilajeto depos okadek yari ; forsan la nura excepto esis ke on havis nun elektro ed onu ne plus uzis lanterni kun mineral oleo, ma ico esis la unika modernajo. Posible anke omno chanjis terorigante pro la oldesko di la homi.

Me ja tre enoyeskis, ma mea matro promisis a me, ke ni vizitos parenti plu yuna e moderna e ke on promenos en la ruro, e la ruro esas agreabla en ta regiono. Ico ridonis a me kelketa kurajo, nam me tre prizas promenar dum longa tempo. Dum la sequanta dio, me havis la fortuno konoceskar pueror rurana samevanta kam me e ni quik amikeskis. Il cetere ne esis desinteligenta e ne parolis dialekto a me, ma il ja infektesis per la lokala morbo, nam il plendis pro la tro granda modernigo ed opinionis ke la avioni, quin on vidis nur rare taloke, esas hororinda malajo, olqua permanante domajas la vetero e la

skarsa automobili, qui cirkulis sur la mikra choseo, « putrigas » la atmosfero. Kande me audis ico, me haveskis la sentimento esar sur altra planeto.

Nulatempe antee, me imaginabis, ke tala lando e tala pensomaniero povus existar. Advere, hike, la homi esis ja tiloste ekologiista ante la oportuna tempo por co, e sen savar lo. Ulagnitude lia desmoderneso havis ulo tre futuratra.

Posdimeze mea matro iris kun me por vizitar en vilajeto « Le Mas » olda onklino ; la vilajo situesis ye aproxime 2 km de la « Palia Kruco ». Mea avino ne povabis venar, nam el esis kelke paralizita ed el iris pede kun bastono. Ultree pro multa motivi, el ne tre prizis ita fratino. L'onklino di mea matro havis stranja nomo, el nomesis MARGUERITE GAUTHIER (Margerit Gotie) quale la protagonistino literatural di ula romano da ALEXANDRE DUMAS (Alexandr Dyuma). La dicitu skriptisto esis tre konocata literaturisto Franca dil XIXma yarcento. Marguerite Gauthier esas la temo dil verko : « La Dame aux Camélias » t.e. en nia linguo komuna : « La Damo kun Kamelii ». En ica famoza romano dil prelasta yarcento en Francia, on deskriptis belisima, luxoza prostitutucatino, qua tre amis kamelii ed amoreskis povra studento. El esas malada, sufras pro tuberkloso e mortas en la brakii di elua amorato. Por la Franci « Damo kun Kamelii » esas expresuro por indikar belega, delikata e debila muliero. Evidentamente, ita Marguerite Gauthier havis nula relato kun elta di la romano, elu probable esis olda, nedelikata e robusta ruranino.

Arivante en la vilajo, onu mem plu kam en altra loko havis la sentimento enirar la XIXma yarcento, omno esis anke plu anciena kam che la « Palia Kruco » ed adminime la « Palia Kruco » esis neta, hike la sordideso esis plene evidenta, ol esis probablamente posrestajo di la Mezepoko.

An la pordo di ancienega domacho, mea matro esis advokata da olda, sordida, fiera e robusta ruranino : “Yen, fine, tu advenas hike, ‘fi de garco’ !” ‘Fi de garco’ esas kustumala expresuro dialektal uzata da omni ibe e signifikas...filiino di megero ! Ma ico ne havas mala senco por la rurani, qui uzas ol amikale e mem afecioneze. On kompreneble divinis, ke ta ruranino esas la « Damo kun Kamelii », t.e. la onklino Marguerite Gauthier,

Olda ruranino Charentiana simila ad onklino Marguerite Gauthier

vermente el nule similesis belisima, delikata, eleganta yuna muliero !

El invitis ni enirar elua habiteyo e yen plusa surprizo ! On vidis nur un unika chambrego tre sordida, ube trovesis samatempe e samaloke koqueyo, manjeyo, lito, neceseyo (latrino) e stablo ! En la « stablo » esis du bovi e multa hani. Anke an la tablo sidis du desnetega mulierachi, netrovebla altrube, qui drinkis kelketa kafeo. La onklino questionis mea matro kad ni deziras kundrinkar e manjar peco de « grillon » (griyon) t.e. tre grasa pasteto. Tote repugnata mea matro, malgre la insisti dal onklineto, deklaris ke ni havas grava morbo hepatal, mustas praktikar severa dieto e tote ne darfas drinkar kafeo nek manjar pasteto. Segun semblo, el obliiviabis la ibea vivokondicioni. Pose el babilis ed interparolis kun la onklino e la mulieri ; en la dialekto kompreneble.

La onklino plendis : « Hola ! omno chanjis terorigante hike, se la mortinta geoldi retrovenus, li ne plus rikonocus ulo ».

-Ha ! dicis mea matro astonite : « Quo do chanjis hike ?

-La homi ! Esas multa stranjeri caloke.

-Multu stranjeri ! Kad Italiani, Hispani, Portugalani od altri ?

-Tote ne, esas multa Mainani.

-Qui esas Mainani ? dicis mea matro konjektante, ke forsan li esas Exterterani.

-Ha ! tu ne savas, li esas homi qui venas ek la departamento Mayenne (t.e. homi qui venis de ne tre 'lontana' departamento).

-Bone, ma kad li esas vermente multanombra ? Quanta personi li esas ?

-Ha ! lo esas un familio kun ok personi !

Do pro ta invado da kelkete stranjeri familio tamen samlandana, omno chanjis terorigante, onu ne plus rikonocis la vilajo. Cetere la « stranjeri » havis granda defekto nam li nek parolis, nek komprenis la lokala idiomo.

Plu tarde, me memoras, ke me iris por ludar e promenar kun pueri lokal. Ulainstante, ni vidis stranja e ridinda oldulo havante longa e sordida barbo, qua sidis segun talioromaniero direte sur la choseo e manjis dika panpeco. Semblis ke la pueri konocis ilu bone e li klameskis montrante la fingri opoze ad il :

-« Asnacho ! Asnacho ! »

La oldulo furiozeskis :

-« Se me esas asnacho, tu esas stupidulo ! »

E la pueri ridacheskis lautege.

Ulu de li klameskis dialekto :

-« Berchu, berchu de Confolens minze la mardo a plino dents » (Sendentulo, sendentulo di Confolens (lokal urbeto), manjez la feko per tua omna denti).

Ico esis stulta dicajo di Charentia kustumala che la ibea pueri. La oldulo esis tante iracoza, ke il staceskis e jetis stoni a la 'kindi', li omna kuris adfore dum ridegar.

Retroirinte « ad-heme » me parolis pri la « asnacho » ed ico memorigis al parenti ed a mea avino ica viro, qua esis ja stulta dum lua puereso, onu quik de ta tempo nomizis ilu

« asnacho » e plura generacioni de infanti e pueri iracigis ilu. Ma mea avino memoris ne nur il ma anke ilua familio ed el dicis pluse :

-Me nun havas en la kapo anciena fakti, ka vi savas ke un de lua onklini esis sorcistino ?

Ni omna igis nia oreli atencoza e diveninte kurioza ni demandis :

-Naracez !

-Lo esis dum la unesma mondomicili, omna viri kapabla kombatar esis an la fronto. En nia farmodomo, ni esis fortunoza ; mea patro restis heme nam il esis tro olda por mobilizesar ed anke mea fratulo ne mobilizesis pro ke il esis tro yuna. Ma ni esis tri filiini e nia spozuli e fiancituli esis militisti. Ni, mulieri, laboregisi ne-imagineble por remplasar la homuli, ma ecepte ico on remarkis nulo, nam Charentia esas interna regiono di Francia fora de la frontieri ed onu tote ne sufri pro bombardi o pro porcionizo quale plu tarde co esis la kazo dum la duesma mondomicili. Tamen, omni esis sucioza pro la konflikto e pro la filiuli, spozi, patri qui koaktesis soldateskar e partoprenar la milito.

Uladie arivis en nia hemo du Ciganini, qui demandis almono, mea matro esis tre supersticoza, por ke el ne desquieteskez ni donis a ca mulieri kelketa pekunio. Eli dankis ni ed un de eli havanta brilantega okuli nigra parolis a ni kom klarvidantino ; elu dicis a mea seniora fratino, ke lua spozo ne retrovenos pos la milito ed el mariajos su itere pose. A me el assertis, ke mea fiancitulo retrovenos ed anke simile ilta di mea juniora

fratino. Ca omno esis justa e pos la milito la eventi pruvis la vereso di lua dicaji. Ma el ne saciesis per ta paroli, el adjuntis :

-Hike, omna bestii perisas l'uni pos la altri e se on entraprezos nulo kontre ta sorco anke sama fato atingos la homi.

Ni tacis, nam el ne eroris ; depos kelka tempo, fakte, nia brutaro pokope mortis misterioze, e la veterinaro komprenis nulo.

-Nu askoltez bone, elu dicis, via vicinino esas kulpoza pri co, el esas ya sorcistino e pro nura odio ed envidio a vi el sorcas via domo. Esas tamen possiblo di salvo : morge matine ante la sunlevo, la tri yunini venez a me che la vicina voyokruco. Me donos saketo a singla de eli, e nulakaze eli apertez ol pro kuriozesi ed eli ne darfasi vidar co, quo esas en ol. Pose, eli devos kavigar via agro avan la domo, singla yunino esez ye desproxima loko de la ceteri ed eli enterigos sua saketo, ma ico mustos infalible eventar ante la auroro e agesar celite, nul altra homo videz eli ! »

Mea avino durigis elua naraco :

-Ni agis segun indiko dal Ciganino, nu kredez me se vi volas, ma nia bestii quik cesis mortar ed olti di la vicinino perisis liafoye, omni ! Ico esis por ni nekredeblajo, nam ica muliero esis sempre afabla a ni e, nulatempe antee, ni havis disputi kun elu.

El esis la onklino dil « asnacho ».

(Jean Martignon)

TAO-TE-KING

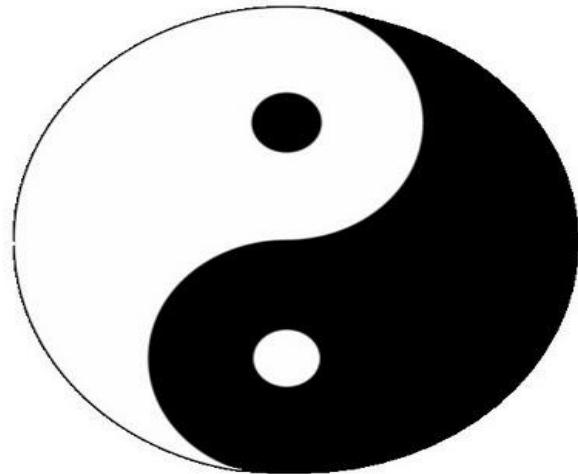
Sequo dek-e-sisesma

LIII

Se ma savus vere ek quo konsistas
la fakto vivar segun la granda VOYO,
me timus plu kam omno l'aktiveso.
La granda chosei esas bel e glata,
ma la turbo prizas la nedireta voyi.
La reguli dil Korto esas strikta,
ma l'agri esas plena de lolio;
La garbeyi esas tote vakua,
Ma on vestizas su per vesti ornita e
luxoza ;
kande singlu havas sur sua zono
espado tranchanta,
kande on saturesas per nutrivi e
drinkaji
e ke la havaji esas abundantega.
Ico ne esas la guvernerio qua regnas,
ma la konfuzeso.

LIV

To quo esas bone plantacita ne
povas extirpesar.
To quo bone presesas ne povas
eskapar.
Ita di qua la filii e nepoti mantenas la
memoreso
ita ne havos fino.

A ta qua kultivas su ipsa, la vivo
divenas vera.

A ta qua kultivas sua familio, la vivo
divenas plena.

A ta qua kultivas sua komunitato, la
vivo divenas prosperanta.

A ta qua kultivas la mondo, la vivo
divenas senlimita.

'Itaque' : judikez altri segun tu ipsa.

Judikez la familio dil altri segun tua
familio.

Judikez la komunitato dil altri segun
tua komunitato.

Judikez la lando dil altri segun tua
lando.

Judikez la mondo dil altri segun tua
mondo.

Deube venas a me ica konoco dil
naturo di la mundo ?

De ito precise.

LV

**Ta qua presas la VIVO en olua toteso
es simila a nove-naskinta infanto :
La serpenti venenoza ne pikas lu.
La feroca animali ne ne raptas lu.
La karnivora uceli ne precipitas su
vers lu.
Lua osti esas frajila, lua muskuli esas
mola,
ma lu havas solida pugno-forteso.
Lu ne ja savas ulo pri l'unioño di viro
e muliero,
ma lu havas sango jeneroza,
pro ke lu posedas la pleneso dil povo
por seminizar.**

(Duro sequos)

CITAJO

**« A ta qua povas vinkar su ipsa , esas poka kozi qui povas rezistar
a lu. »**

**Ludovikus (Louis) XIV la
Granda (1643-1715), rejulo di
Francia**

**Lu povas klamar dum la tota jorno,
ma lua voxo ne raukeskas,
pro ke lu havas la pleneso dil paco.
Konocar la paco, lo esas esar eterna.
Konocar la eterneso, lo esas havar
en su la klareso.
Multopligar la vivo, lo esus, onu
dicas, la feliceso.
Pozar sua forteso por servar sua
deziregado, onu nomizas ico
fortesar.
Ma, por la enti, forteskar, esas
oldeskar.
Nome, ico esas irar kontre-SINSE
Et la kontre-SINSO tote proximesas
al fino.**

HISTORIO DI ROMA

Publius Scipio AEmilianus.

Publius Scipio AEmilianus, filiulo di Paulus AEmilius Macedonian, adoptesis da Scipio Afrikanus ; dum la kampanio quan il entraprezis en Macedonia kun sua patro, il persequis tante obstineme Perseus pos ilua desvinko, ke il retrovenis al kampeyo erste vers noktomezo. Kom lietnanto di Lucullus en Hispania, il vinkis, proxim l'urbo Intercatia, barbaro qua provokabis lu a duelo. Anke kom la unesmo, il skalasaltis la rempari di la loko enemika. Kom soldato-tribono, en Afrika, sub la komando di M'. Manilius, ilu liberigis, danke lua prudenteso e lua kurajo, ok trupi siejita e blokusita ; pro co il recevis kom rekompenco, ora krono siejal. Kande il solicitis l'edileso, la populo hastis igar ilu konsulo ante la evo legala ; lore il destruktis Kartago dum periodo de sis monati ; e, pos riestablisar erste la diciplino militistal, il

kaptis per famino la urbo Numantia en Hispania : de ca prodajo venas lua surnomo Numantiano. Il esis intima amiko di Caius Lelius e kande on sendis il por disponar la fato dil rejii, ilu forduktis nur du sklavi e lua fidela Lelius. Pro la superboso quan inspiris a lu sua prodaji, il respondis uladie ke la morto di Gracchus semblis a lu esar legitima ; la populo lore desaprobris ico laute : « Tacez, ilu dicis, a ti di qui Italia esas la stifmatro, e ne la matro ! a ti, il adjuntis, quin me vendis sub la krono ! » Kande il esis censoro, il havis kom kolego l'apatioza Mummius : « Se nur, lu dicis en la Senato, vi donabus a me altra kolego ! » Il expresabis su kontre la partisani di la legi agral, il trovesis en lua hemo frapita per subita morto ; on sepultis ilu kun velizita kapo, por ke onu ne videz sur lua vizajo la traci livida dil krimino. Il havis tante

mikra patrimonio, ke il poslasis nur triadek-e-du *librae* (dek-e-sis kilogrami) ek arjento e du *librae* e duima ek oro.

Aulus Hostilius Mancinus.

Aulus Hostilius Mancinus, departinta kom pretoro, kontre la Numantiani, malgre l'interdikto dil auspicii, e malgre nekonocata persono qua retrovokis ilu, rezolvis, pos lua arivo en Numantia, riestablisar avan omno la diciplino en l'armeo, di qua Pompeius jus transmisabis a lu la komando ; il duktis olu a loki solitara . Per efiko dal hazardo, itadie, la Numantiani celebris solenamente la fianceso di lia filiini. Du rivaluli interdisputis por obtenar la manuo di un de eli, elqua esis remarkinda per sua beleso. Elua patro promisis el por mariajo ad ilta de la du qua adportus la dextra manuo di enemiko. La yunuli foriras quik ; li kredas ke l'armeo Romana fugas pro ke ol departas rapidamente, e retrovenas por informar pri co lia samcivitani. Nemediate iti, kun quaramil de lia partisani, vinkas per vera masakro duadek mil Romani. Mancinus, segun la

konsilo da Tiberius Gracchus, ilua questoro, obtenis paco di olqua la vinkero impozis omna kondicioni : la senato refuzas ratifikar ca kontrato, e livras Mancinus a la Numantiani, qui ne volas aceptar ilu : fine la auguristi rienirigas lu en la kampeyo Romana ; e mem plu tarde, il obtenis la pretoreso.

L. Mummius l'Akhaiano

Lucius Mummius, surnomizita l'Akhaiano, pro la desvinko da Akhaia, sendesis kontre la Korinthani e proprigis a su honoro quan igis facila ad ilu la prodaji da altru ; nome ja Metellus la Macedoniano vinkabis la enemikaro proxim Herakleia, ed ocidabis lua generalo Kritolaüs, kande Mummius kun ilua liktori e kelka kavalriani, kuras hastoze al kampeyo di Metellus, e vinkas en Leukopetra la Korinthani komandata da Dieus. Ica Dieus fugis a lua domo, acendis fairo por incendar ol, ocidis lua spozino, jetis elu aden la flami, e venenagis su ipsa. Mummius spoliis Korinthos de olua statui e de lua pikturi : il plenigis tota Italia per oli, sen portigar mem nur un de oli ad ilua hemo.

Tradukuro extraktita de la verko : DE VIRIS ILLUSTRIBUS

NIA POEZIALA ANGULO

LA SIRENO

Sub la movi, o l'iraci
Di la maro, sub la grondo,
O sub salti dil blu ondo,
Kalme stacas bel palaci.

Ma yen nun sur l'aqua spaci
Navo, qua vol per cirkondo
Vizitar la tota mondo ;
Quik sequante lua traci

Yen Sireno : el plezuras,
El petulas nud, e luras
Ondifante fier hararo :

« Qua vol esar mea pajo ? »
Dil kru-mastro yen mesajo :
“He ! lu klamas, vir’ al maro !”

Theodore AUBANEL (*Tradukita da ANDREAS JUSTE*)

HOMEROS

L' ILIADO

Rezumo di lo preirinta:. *Pos ke lua fratulo Ménélaos vundesis, rejo Agamemnôn incitas zeloze la Akhaiani a milito balde komenconta. La kruelaji debutas senfreste ed esas hororinda. La Akhaiani komencas desvinkar lore Deino Hèrè rezolvas intervenar per suplikar Zevs qua paroleskas. Plu tarde Deino Athènè instigas Diomèdès kombatar sucesoze Arès la milito-deo. Pro diskurso dal divinisto Hélénos la Troiani rihavas kurajo e la milito divenas mem plu frenezioza. Senesperigita la spozino di Hektôr iras renkontre ad elua marajito kun elua infanteto. Hektôr renkontras Paris ed esas provizora ceso dil kombati. Pose, Hektôr defias la Akhaiani e Menelaos volas luktar kontre il, ma lua kompanuli impadas lu acceptar ica kombato quan li opinionas esar tro riskoza por Menelaos. Ma fine Aias ed Hektor rezolvas interafrontar. Tamen, la kombato cesas instantale pro ke nulu povas esar vinkanto. La Troiani probas vane negociar kun la Akhaiani.*

Ilu parolis tale, ed omna filii dil Akhaiani aklamis entuziasmoze, admirante la paroli dal domtero di kavali Diomèdès. E rejo Agamemnôn dicis a Idaios.

-Ho Idaios, tu audis la respondo dal Akhaiani. Li respondis a tu, e to quon li dicas plezas a me. Tamen, me ne refuzas a vi la yuro bruligar via mortinti ed honorizar per la fairo la kadavri di ti qui sukombis. 'Utinam' la spozulo di Hèrè, Zevs qua tondras en la altaji, esez testo di nia kontrato !

Tale parolinte, il elevis sua ceptro vers omna Dei. Ed Idaios retroiris a la santa Ilios, ube la Troiani e la

Dardanian i asemblejis en « agora » dum vartar lua retroveno. E il arivis,e, meze di li, il informis pri lua mesajo. Quik, li rapide transportis, la uni la kadavri, la altri la ligno por la rogo. E la Argiani, lia-latere, inter-exhortis, fore de la kava navi, rilevar lia mortinti e konstruktar la rogo.

Hélios, lor lua levo, frapis la ruri per lua radii, e, acensante en l'Ouranos, iris milde ek la profunda fluo dil Okéanos. Ed amba armei adkuris l'una vers l'altra. Lore, lo divenis desfacila ad oli rikonocar lia militisti ; ma kande li lavabis lia polvo sangoza, li depozis li sur la chari dum varsar lakrimi brulanta. E la

granda Priamos ne permisis a li jemar, e li amasigis la mortinti sur la rogo, lamentante en lia kordio. E, pos brulir li, li retroiris a la santa Ilios.

Lia-latere, la Akhaiani havanta bela knemidi amasigis la kadavri sur la rogo, trista li esis en lia kordio. E, pos brulir li, ili retroiris a la kava navi. Eôs ne ja levesis, e nun la nokto ne plus esis tre obskura, kande un populo de la Akhaiani venis por erektar en la planajo un nura tombo sur la unika rogo. Nefore de ibe, altra militisti konstruktis, por protektar su ipsa ed anke la navi, alta turmi havanta solida pordi por la paso dil kavalriani. E li kavigis, extere e cirkume, profunda fosato, larja e granda, quin li defensis per palisi. Talamaniere laboris la Akhaiani haroza.

E la Dei, sidanta apud la fulminanta Zevs, regardis admirante ca granda laboro dal Akhaiani havanta bronza tuniki. Meze di li, Poseidaôn qua shanceligas la tero parolis tale :

-Patro Zevs, qua do, inter la mortivi qui vivas sur la grandega tero, diskonocigos de nun al Nemortivi sua penso e sua projeti ? Ka tu ne vidas ke la Akhaiani haroza konstruktis muro avan lia navi, kun fosato cirkume, e ke li ne ofris glorioza hekatombi a la Dei ? La glorio di co difuzesos tam multe kam la lumo di Eôs ; e la muri quin Phoibos Apôllon e me erektabis homaje al heroulo Laomédôn obliviousos.

E, Zevs qua amasigas la nubi, kun profunda sospiro, respondis a lu :

-Ha ! Tre potenta, qua shanceligas la tero, quon tu dicis ? Ula Deo min dotata per forteso kam tu, ne havos ca timo. Certe, tua glorio difuzesos tam fore kam la lumo di Eôs. Rihavez kurajo, e kande la Akhaiani haroza atingos itere sur lia navi la amata tero di lia patrio, lore sinkigez tote aden la maro ita krulinta muro, kovrez itere per sablo la vasta litoro, ed ita grandega muro dil Akhaiani desaparez avan tu.

E li konversis tale. E Hélios su kushis, e la ‘travalio’ dil Akhaiani finis. Ed iti ocidis bovi sub la tendi, e li manjis lia repasti. Plura navi adportabis de Lemnos la vino quan sendabis la lèsonido Eunèos, di qua la matro Hypsipylè konceptabis il del princio dil populi lèson. E la lèsonido donabis al Atréidi mil mezuri de vino. E la Akhaiani haroza kompris ica vino, ici po bronzo, iti po brilanta fero ; la uni po bovo-feli, la altri po la bovi ipsa, e plusa altri po lia sklavi. E fine omni preparis l’ecelanta repasto.

Dum la tota nokto, la Akhaiani haroza manjis ; ed anke la Troiani e lia Federiti manjis en la Urbo. E, meze dil nokto, la saja Zevs, preparante a li nova kalamitati, tondris terorigive ; lore tre granda timo kaptis li. Li varsis la vino adexter la kupi, e nulu audacis drinkar ante libacionar homaje al potentega Kroniôn. Tandem, pos kushir su, li gustis de la dolceso di la dormo.

(Duro sequos)

TILL STRIGOSPEGULO

La dek-e-kinesma rakonto

(Dicas, quale Strigospegul' kredigas ke il esas mediko e kuracas dil episkopo di Magdeburg la doktoro, qua esas trompata da ilu.)

En Magdeburg esis episkopo di qua la nomo esis Bruno. Il esis anke komto de Kvervadeyo. Ilta audis pri la bubaji da Strigospegul' e venigis ilu a la Gibikenstono. Ed al episkopo multe plezis la farsi da Strigospegul', ed il donis ad ilu vesti e pekunio. Ultree la servisti havis bona relati e multa distracti kun ilu. Nu, la episkopo havis anke doktoro en lua hemmo. Ilta opinionis esar tre instruktita e saja tale, ke la servistaro dil episkopo ne esis favoroza a lu. Ed ica ipsa doktoro havis tala sua kustomo, ke il ya ne toleris nesaja homi cirkum su. Konseque la doktoro parolis a la episkopo e a lua konsilanti : « On havez sajuli en la

korto di la siniori e ne favorez tala nesaja personi pro diversa motivi. » La kavalieri e la kortala servistaro parolis kontre co, nome ke co tote ne esas justa opinono dil doktoro. Ta qua ne prizas la nesajaji dil nesajulo, ita ya yurizesas forirar de lu, pro ke nulu koaktesas relatar kun ilu. La doktoro parolis kontre co : « Nesajulo che nesajuli e sajuli che sajuli. Se la princi havus heme saja homi, lore li ja antee havus sajeso, e se li gastigas nesajuli en lia hemmo, lore li lernas la nesajeso. » Lore uli parolis : « Qui esas la sajuli, qui judikas su kom saja ? Onu certe trovas inter li kelki, qui esas trompata da nesajuli. Konvenas

bone al princi e siniori, havar en lia korti omnaspeca homi. Pro ke per nesajuli, li ekpulsas omnaspeca melankolio, ed ube la siniori esas, lore la nesajuli prizas esar. » Konseque la kavalieri e la kortani venis a Strigospegul' e komplotis kun il por facar tala bubaji e demandis a lu, ke il pensez pri ruzo. Li volis helpar lu por ta skopo, same anke la episkopo, por ke la doktoro esez pagota pro lua fanfaronata sajeso. Kande il audis ico, Strigospegul' parolis : « Yes, nobeli e kavalieri, se vi helpos me por co la doktoro esos bone pagata. » Li interkonsentis pri ca afero.

Konseque Strigospegul' vagis adfore dum quar semani tra la ruro e pripensis quale il agus kontre la doktoro. Balde ilu esis rezolvinta e retrovenis al Gibikenshtono e travestiis su e kredigis ke il esis mediko, nam la doktoro che la episkopo esis ofte maladeta en la ventro e glutis multa medikamenti. Lore la kavalieri dicis al doktoro, ke doktoro pri medicino jus arivis e ke ilta savas multa faki di medicino. La doktoro ne konocis Strigospegul' e iris ad ilua hemo en lua gasteyo, pos poka paroli il venigis ilu kun su aden la kastelo. Li komencis interparolar e la doktoro dicis a la mediko ke se il liberigus lu de la maladeso, il certe rekompensus il. Strigospegul' respondis ad ilu per paroli, quale la mediki ya havas la kustomo ed il pretextis devar kushar apud lu dum un nokto por ke il konoceskez plu bone lua temperamento. « Pro ke me volunte donus ulo a vu, ante ke vu iros dormar en la skopo ke per co vu sudorifus. » Nome per la sudoro, il volis saveskar quala esas lua defektajo. La doktoro konsentis ed opinionis, ke omno esas vera, ed il enlitigis su kun Strigospegul' ed il

judikis ke Strigospegul' dicis la vereso. Do, Strigospegul' donis al doktoro akra laxigivo. Lore la doktoro pensis ke per co il esas sudorifonta e ne savis ke co esis

akra laxigivo. Lore Strigospegul iris e prenis kava stono ed pozis en ol kelketo de sua feko e lokizis la kava stono kun la sordidajo inter la muro e la doktoro sur la litobordo. E la doktoro kushis maxim proxim an la muro, e Strigospegul' kushis sur la extera latero di la lito. Tale la doktoro kushis e turnis su kontre la muro. Ibe odorachis malege a lu sub la okuli la sordidaji, qui trovesis en la kava stono, talmaniere ke il mustis turnar su vers Strigospegul'. Kande la doktoro turnis su vers Strigospegul', ica flatuis senbruise, por ke lu anke odorachez tilextreme malege. Lore itere la doktoro turnis su, tale denove odorachis la sordidajo en la kava stono en lua nemediata vicineso. Icon lu subisigis dal doktoro preske dum la duimo dil nokto. Pose la laxigivo efikis e pulsis akre, rapide e fortamente, ke la doktoro tote sordidigis su ed odorachis malege. Lore Strigospegul' parolis al doktoro : « Nu, estiminda doktoro, vua sudoro delonge odorachas male. Quale esas ico a vu, ke vu sudorifas

tala sudoro ? La odoracho esas malega. »

La doktoro kushis e pensis : » Ikon anke me certe flaras. » Ed il esis tante plena per la odoro, ke il preske ne povis parolar. Strigospegul' dicis : « Kushez do quiete. Me volas irar ed adportar kandelo por vidar quale esas vua stando. » Staceskinte, Strigospegul' flatuis ankore fortega fekogaso e parolis : « Ho ve, anke me esvanas, ico pasis a me de vua maladeso e de vua odoracho. » La doktoro kushis ed esis tante malada, ke il apene povis levar sua kapo e dankis la omnopovanta Deo, nur pro ke la mediko desproximeskis de lu. Lore il atingis kelketa aero, nam kande la doktoro dum la nokto volis irar ek la lito, lore Strigospegul' tenis lu talmaniere, ke il ne povis staceskar, e dicis ke ante levar su il devis sudorifar suficiente. Lore nun Strigospegul' iris ek la lito ed ekiris la chambreto e kuris adfore de la kastelo. Dume jorneskis. Lore la doktoro vidis la kava stono stacante avan la muro kun la sordidajo. E lu esis tante malada, ke lua vizajo aspektis tote krumplita pro la odoracho.

Konseque la kavalieri e la kortani, ica personi nun vidis la doktoro e dicis bona matino ad ilu. La doktoro parolis feblamente ed apene povis respondar a li e kushis su en la halo surkusene sur benko. Lore la kortani duktis adibe la episkopo e li demandis al doktoro, quo eventis a lu koncernante la mediko. La doktoro parolis : « Me trompesis da fripono. Me kredis, ke il esas doktoro en la medicino, ma il esas doktoro en la friponeso », ed il dicis a li omno quo eventis a lu. Lore la episkopo ed omna kortani ridegis e parolis : « Eventis exakte segun vua paroli. Vu ya dicabis ke onu ne relatez kun nesajuli, nam la sajuli divenos nesaja che nesajulo. Ma vu vidas ke ulu certe povas divenar saja per nesajuli, nam la mediko esis Strigospegul', ica homulon vu ne konocis e kredis to quon lu dicis. Da ca persono vu esis trompita. Ma ni qui acceptabis lua nesajeso, certe konocis ilu. Ma ni ne volis avertar vu, pro ke vu volis esar tante saja. E nulu esas tante saja, ke il povez evitar konocar nesajuli. E se nulaloke esus nesajulo, per quo onu konoceskus la sajuli ? » Konseque, la doktoro tacis e ne darfis pluse parolar pri co.

(Duro sequos)

HISTORIO: LA BATALIO DI HASTINGS E LUA KONSEQUANTAJI

La batalio di Hastings segun la tapeto di Bayeux

Pro komplikita afero pri heredo la duko di Normandia, Guglielmus (France : Guillaume, Angle : William), qua konsideris su kom la vera heredanto dil trono di Anglia, entraprezis milito kontre rejo Harold di Anglia. La batalio decidiganta pri la fato dil rejo Anglosaxona eventis en Hastings.

Kande il saveskas ke Guglielmus desembarkis e volas irar a London, Harold esas en la nordo di sua rejio, ed esas ankore tre felica pro lua brilanta vinko kontre rejo Harald di Norvegia. Il ne havas selektebleso : lua trupi asemblita hastoze mustas entrapreza rapidega marchado por kontreagar la avanco dal Normandiani. Pos dek dii tilextreme fatigeganta, il renkontras la bivakeyo dil armeo Normandiana vers la kolino di Battle, proxim Hastings.

Ni esas lore dum la matino dil 14ma di oktobro 1066, en verda planajo di sud-Anglia. Quankam ico esas rarajo

dum autuno en ca lando, la Suno brilas.

Du armei afrontas su. Bone fortifikata dop muro de shildi, sur la somito dil kolino di Senlac, situesas la trupi Anglosaxona di Harold. Il instaligis en la centro di lua disponebla militistaro sua ruda »housecarls», t.e. sua guardo Daniana. Li esas elita soldati, qui manuagas pezoza hakili per la du manui, apta ruptar la armaro, same kam la osti.

An lua du flanki, ilu lokizis la « Fyrd », qui esas soldati ed helpanta trupi rekrutita inter la rurani e la libera viri. Ilua strategio esas

simpla : dominacar la kolino, profitar l'avantajo ofrita per la fakto pendar super la enemikaro ye 500 metri plu alte. Lasar la ondi Normandiana ruptesar sur ita rifi de shildi imbrikita la uni en la altri.

Pede di ta kolino, Guglielmus dividis lua trupi en tri bloki densa : an lua westala flanko, la Bretoniani, an lua estala flanko, la Flandriani. En la centro, la Normandiani.

Kelka instanti pose, amba armei mezepokal, t.e. 20.000 viri, afrontos su dum ok hori. La arki e la arbalesti sputos lia flechi, la espadi e la lanci laceros la karni. La vinkero arogos a su la krono di Anglia.

Vers 9 kloki matine, klamante « *Dex aie* » (Deo helpe !), la arkisti Normandiana proximeskas al trupi di Harold por lansar lia flechi, ridinde neefikiva opoze al muro de shildi Saxona. Kompense, li recevas balde pluvo de stoni, javelini e cetera projektili kontuzanta. Pro ke il nur povas konstatar la falio evidenta di ta unesma atak-ondo, Guglielmus sendas sua infantrio por asaltar la kolino en la skopo trarir e ruptar la rangi di Harold. Ico es vana esforco : embarasata en lia pezoza mash-tuniki, portante javelini pezoza, la ped-soldati penas por acensar la rampo vers la enemikaro, sub grelo de projektili. La perdi di homala vivi esas konsiderinda, iore Guglielmus implikas sua kavalrio kom susteno. Se l'armeo di Harold vacilas, lua rangi rezistas bone.

Neexpektita evento chanjigas omno. Nome, la Bretoniani, qui atakas de la alo westal, acensas min desfacila pento. Tale, lor plusa atako, li arivas sola en kontakto kun l'enemikaro, nam la rangi Normandiana e Flandriana esas devancata. Lo esas

do sen susteno militistal, ke li subisas la kontre-atako Angla an lia dextra flanko. Lia rangi dispersesas, la Bretoniani retroduktesas, decensas la kolino en la inversa sinso e balde li persequesas dal homuli dil Fyrd qui esas aparte sendiciplina.

« La duko esas mortinta ! »

Ita semblanta fugo desvinkanta pozas la duko en situaciono desfacila : por evitare la marshi sude di lia pozicioni, la Bretoniani fugas tra la rangi Normandiana. La paniko propagesas mem plu multe kande javelino Angla mortigas la kavalo di Guglielmus. En la rangi on klamas : « La duko esas mortinta ! ». La sequanta raporto esas bela ma poke versimila : la duko quik acensinta altra kavalo, parkuras an la rangi, lua kasko es plulevata, por montrar a lua omna viri ke il esas vere vivanta e pronta bataliar. Il ralias la fuganti e sendas grupi de kavalriani por encirkligar la neprudenta homuli di Harold qui esas balde insidiata pede dil kolino, nome li esas encirkligita. Li omna esas masakrata avan la okuli di lia kombato-frati restinta sur la somito di Senlac.

Pos du hori de kombato - t.e. la normala tempo di batalio dum la Mezepoko – e malgre granda perdi de homala vivi en singla partiso, la pozicioni duras esar nechanjita.

Kavalriani Normandiana, sendita a la dopa parto dil kolino skope blokusar la arivi de nutrivi por Harold, afrontas soldati Saxona sendita kom rinforco.

Vers 12 kloki, plusa asalto general. Ibe ankore, la rezisto dil homala muro di Harold esas necedema. Quale dum la matino, plura fugi,

cafoye an la estal alo, pose en la centro, tamen finas bone por Guglielmus : singlafoye la kavalriani Normandiana sucesas cernar la persequanti e masakrar li. La historiisti Normandiana, laudante la geniozeso taktikal di Guglielmus, prizentas ica fugi kom trompaji, vizanta insidiar la enemikaro.

Ye dek-e-quar kloki, la armei itere reposas kurtatempe. La intermilitanti afrontesas depos 5 hori. Se Harold duros esar la mastro dil kolino lor la vespero, lore il esos vinkero : la invado-armeo Normandiana, en teritorio enemikal, esos frue o tarde aplastata dal armeo Saxona, olqua balde recevos multa rinforci.

Guglielmus ne ja sucesis obtener poziciono ye la somito dil kolino. Il va do chanjar sua strategio per konstitucar unaji militistal mixante kavalriani, infantriani ed arkisti agante tensita pafi. Versimile pro ke

li komencas indijar javelini e projektili, la Saxoni replikas nur desfacile a ta gripi qui atakadas li dum plura hori. Til la *Deus ex machina* qua donas l'avantajo al partiso Normandiana : Harold recevas flecho en la dextra okulo. La tapeto di Bayeux montras ilu a ni, pose, ocidita da kavalriano Normandiana.

L'informajo difuzesas, l'armeo Saxona desordinesas, omni probas fugar kande nokteskas.

Pos non hori de batalio obstinanta, olqua perisigis plura mili de homi e de kavali, Guglielmus esas quaze la mastro di Anglia : nun nulo povas impedar lu marchar vers London. Cernata, la urbo kapitulacas sen kombatar. Unope, la nobeli Saxona venas por agnoskar ke li esas sua vasali. Il povas nun kronizesar kom rejo di Anglia.

(Artiklo historial publikigita en la jurnal LE FIGARO)

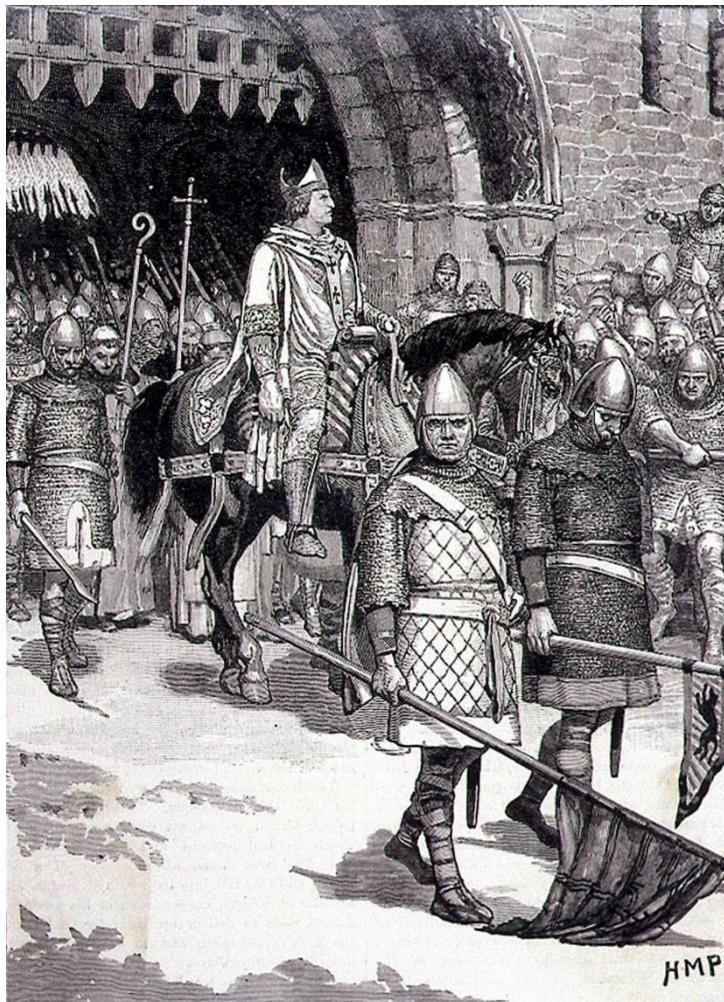

TAPETO TRE POLITIKAL

La tapeto di Bayeux esas tam famoza kam misterioza. Ol esas vera instrumento por propagando politikal, ma ni ne konocas la nomo di lua komanditero, neanke la loko e la tempo kande ol facesis. Ultree, nula texto mencionas ca tapeto ante la yaro 1476ma, olqua es la dato di inventario dil ornamenti dil katedralo di Bayeux. Ita tapeto lore deskriptesas kom « tinturo tre longa e tre streta ek telo brodita reprezentante la konquesto di Anglia ».

La historiisti interkonsentas por asertar ke ol esas laboruro Angla qua esabus efektigita aproxime dum la yari 1070-1075 dal monaki dil abadeyo Santa

Augustinus, en Canterbury, segun instigo da Odon, episkopo di Bayeux e mifrato di Guglielmus la Konquestanto. Tamen, ica versiono esas nun kontestata da plura historiisti qui trovas por la tapeto altra komanditeri ed origino kontinental en loki tam diversa kam Bayeux, Fécamp, Saint Florent de Saumur, o la Valo dil Fluvio Loire – inter Blois e Chartres-.

Odon (1036-1097) komto di Kent, episkopo di Bayeux, mifrato di Guglielmus la Konquestanto, komanditero supozata dil tapeto di Bayeux. Segun desegnuro trovata en arkivo.

historial redaktita da Prosper Mérimée ed esas enskribita che la registro Memoro dil Mondo di Unesco. Depos ke ol prizentesas al publiko, ol prenesis de Bayeux nur kurtatempe dum la Duesma Mondomilito e ne plus cesis esar en ca Normandian urbo depos la monato marto di 1945. Por la granda joyo dil Bayeuxani.

(Sequo dil preiranto artiklo historial publikigita en interretala edituro di LE FIGARO)

Envoltita sur su ipsa en kofro dil trezoro di la katedralo di Bayeux dum plura yarcenti, ol trairis la eventi historial astonive e sucesoze. Tre bone mantenata, ol eskapas la spoliadi dil centyara milito (milito durinta dum plu kam cent yari inter Anglia e Francia -1337-1453- NDLT) e la riski dramatatra di la religiala militi (1562-1598) (precipue la spolio dil katedralo dal protestanti en 1562). Dum la Revoluciono, ol apene salvesas de la fato divenar veturtegilo por charioto en 1792. Fine, ol konfiskesas kom « posedajo nacional » ed inventariesas dal Komisitaro por Arti en 1794. Expozata en Paris dum la tempo dil Konsuleso, ol konfidesas al sorgo dil « habitanti di la urbo Bayeux » per letro da Bonaparte quik de 1804.

Expozata depos 1842 en Bayeux, ol videsas sur la unesma listo dil monumenti

La rejino di Suedia vidas fantomi

Rejino Silvia di Suedia, qua evas 73 yari, asertas ke en elua palaco esas fantomi, qui iradas dop el. El dicis lo dum dokumentala filmo che la televiziono Sueda pri la rejala rezideyo. El habitas ibe kun elua spozulo, rejo Carl Gustav.

« La edifico respiras historio” el dicas, “Esas anke ibe mikra fantomi, tre amikala.

Li omni esas amikal, e me sempre sentas, ke me ne esas sola hike.

Altra membri di la familio rejala di Suedia same opinionas kam la rejino. Elua bofratino, princino Christina, kredas anke ke existas fantomi en la palaco. En la sama dokumentala filmo elu dicas: “Kompreneble ! En omna anciena edifici vagas fantomi. En ica domo esas multa energio. Esus stranja, kande ne esus tala enti hike.”

[Par ArildV — Travail personnel, CC BY-SA 3.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=16538795>]

La palaco “Drottningholm” (supre), ube rezidas la familio rejala di Suedia, konstruktesis en la dek-e-sis-esma yarcento da rejo Johan III.

(Artiklo di jurnalo Nederlandana tradukita da **Ronald ter Haar**)

PROVERBO : En Roma agez quale la Romani.

LA MISTERIO DIL OBLIVIATA VILAJETO

Rezumo di lo preirinta : [En 1943, gespozi iras a la hemo di oldega mortanta onklulo. Li arivas a stranja vilajo ube li invitesas dejunar kun misterioza Ekleziani, qui konfesas esar celita Drudi. Ma ye la fino dil repasto la centyara onklulo havas subite nebona stando. Lu tamen rikoncieskas e, pose, lu durigas la naraco pri eventi sempre plu astoniva di ilua fora yuneso... Il mem naracas la diskreta ceremonio di lua fanco e la tristesu di lua deproto de ta nekonocata e celata loko. Ma pose il havas nekonsolacata nostalgio til ula dio kande il asistas rurala ceremonio tre anciena. Ma il havas la desfortuno, lore, grave maladeskar. Il sucesas tamen transvivar e divenas studento en granda skolo di Paris e fine frequentas homi di alta sociala klasi havanta politikala opinioni Bonapartista. Sur demando da lua fiancitino, il sucesas predigar la futuro. Plu tarde, fatigata per la longa duro dil tempo dil fanceso, il volas instigar energioze lua futura bopatro accepte lua mariajo. Ma ita esas fanatico partisano Bonapartista. Tamen il furnisas bona motivo por lua konduto. Pose, en la manjo-chambro, sequas long expliko pri temi esotera. La yuna gespozi admiras la sereneso dil adepti di ca antiqua kulto opoze al transpaso di un de li.]

Lucienne e me ni interregardis.

-Ka...ja ?... La animali perceptas kozi quin ni nesavas !... mea spozino susuris.

-Mi...a, emfazis la kato.

Per tensita orelo ni askoltis ka ula bruiso, ula plendo venis a ni de la silencoza chambro...

-Oportus forsan vidar ?...

-Kad ni avertos Hermance ?

-Miau !...e la mikra voce dil felino klamis kun autoritato.

Havante pulsanta kordio, Lucienne levetis diskrete la klinko, e mi-apertis la pordo tra qua insinuis su la kato.

An la vicina pordo aparjis samatempe la kapo dil kuzino kapvestizita per nokto-kofio...

-Quo eventas ?

-...Lo esas Miroux qua miaulis por enirar...ico desquietigis ni...

-Ne esas motivo pri co ! pronuncis del fundo di la chambro la voce di onklo Louis : Hermance apertas tale por il singlamatine kande el levas su... Ma vu stacas tre frue hodie mea nevino, kande on savas ke kustumale la Parisani ne prizas ico !

-Advere ; ni vekigesis dal uceli e deziras kelke promenar en la foresto... Ma vu do ne dormas ho mea onklo ?

-Ye mea evo onu ne plu bezonas multe dormar por sonjar...

-Kad ico havas komuna raciono ! grunis Hermance, sen ke on povus savar a qua de le tri ica remarko destinessis... dum ke el impedis ni

transirar la solio por enirar che la avulo.

Nu mea filii, irez do por respirar la roso...e kande vi esos retroveninta, acensez do til hike. Me havas ankore kozi por dicar a vi...e tale me finos plu frue...me cesos tedar vi omna !

-Ho mea onklulo !

-Irez do, geyuni, til balde !

Poka tempo pose ni esis extere...kelketa despitita !

-Nulatempe antee ni havabis l'okaziono promenar tante frue en foresto ! klamis Lucienne joyoza quale infanto pede-presar, en la koldeteso dil areo sub la arbori, la dika tapiso ek folii ed ek planti qui kovris la sulo en l'ombro dil olda querki.

Ni apene marchabis plu kam cent pazi ke ja la kalma rezideyi di nia hosti desaparabis, snapita per la foliaro, quale en rakonto pri feini.

Tante frue en foresto ?... No fakte... Me travisis ico nur dum la milito – en la foresto di Villers Cotterets en '18 (1918)... pose en '40 (1940)... e l'okaziono ne esis veramente oportuna por apreciar la beleso ed agreeableso di ol...lore !

-Adube ni iras ?... Tu savas quale on misiras facile hike... mem kun busolo...

-Cafoye, me pregas tu, lasez la busolo en tua posho. Ni ritrovos nia voyo o ni misiros komplete sen olu. Ni surirez la voyeto ; ol certe duktos ni ad ula loko... Me prizus rividar la tombo di Hû Gadarn !

-Ni vidos forsan ulo altra, kad ?

L'unu dop la altru en la koldeta mi-ombro di ta streta voyeto di qua la bordo esis garnisita per filiki e sur qua lo ne esis posibla marchar samfronte, ni decensis pento quan la humideso igis ofte glitanta, tante plu ke la sulo pokope e neremarkite divenabis rokoza e ke hike ed ibe granda petro-planki gresa, 'sovente' (ofte) kovrita per musko, perforis la strato de humuso.

-Ico similesas la foresto di Fontainebleau dicis mea spozino dum konsiderar krulajo ek griza roki stacanta opoze a ni e koaktanta la voyeto turnar preske ye dextra angulo.

-Ho ! ne facez bruoso, regardez ! dicis elu per haltigar me da gesto.

Meze di kavajo cirkondata da rokaji jacis mikra marsheto delicoze orlata da iridi an la bordi di qua saturis su trupo de cervuli e cervini.

Quankam ni evitabis facar mem la maxim mikra bruoso ita jolia animali levis anxioze lia kapi kande ni proximeskis, ma li nule semblis timidigita.

-Qua splendida fotografuro ni povus produktar en ca loko ! remarkigis mea spozino. Evidentamente on vidas ke nulu irgatempe desquietigis ita bestii ! Me vere havas l'impreso ke li esas amansita !

Koliante tufo de herbi, me proximeskis, per ludo, a granda cervulo havante abundanta ostokorni, en la skopo vidar kad lu degnus acceptar ica donaco di bonveno. Ma la maskulo desfidanta, forsan favorigita, iris a la marsheto e la cervini deviacis lia irado sequata da lia cervoyuni. Plusa probo proxim

eli ne esis plu sucesoza. Sen tamen fugar, la trupo intencite iris fore de me.

Judikante kom neutila insistar, me retroiris e remarkis olda homulo di qua la vizajo astonante barboza semblis esar nur bulo de pili kronizita per senforma chapelo.

Segun evidenteso, ca persono esis versimile la pastoro di ta stranja bestii-trupo.

Me iris vers ilu :

-Ka vu esas la nevulo dil Mayoro ? la oldulo questionis me sen introdukto.

-Dil mayoro ?... Yes, lo esas me, me dicis pos ula hezito, nam me esis tre fora pensar tainstante ke onklulo Louis esabis olim mayoro en 1870.

-Il ne ja esas transpasinta espereble ?

-No tote ne ; il mem parolis a ni hodie matine.

-Me opinionis anke tale. La bestii ne bramis.

Pro quo ico ? questionis mea spozino qua proximeskabis, la cervi bramas...quale la hundi ululas ye morto, kad ?...

-Certe yes ! omna bestii savas ico...E koncernante me, oportas ke me portez a lu mea bujio cadie !

-Vua bujio ?...ha yes !

-Vu do pensas ke nia onklo forlasos ni cavespere ?

-Mea mayoro promisis ico a me...Il ne departos sen ke me adportabos a lu la lasta...ilu debas vere co a me ! tale la homulo serioze assertis a ni.

-Ha !

-Dicez do a me pro quo vu nomizas la patro...me volas dicar nia onklo « mea mayoro ». Il ne esas militisto segun mea savo ! questionis mea spozino.

-Ne militisto... certe no. Ico ne impadas ke il esis mea mayoro en '70 (1870), e me esis lua ordonanco. Kad il ne dicis a vu ke me esis ta qua retroportis il adhike preske mortinta depos Chateaudun ?

-Ma yes ! ma yes ! dicis elu rapidege, nam el intelektis ke la oldulo esus tilextreme vexata se elu semblus nesavar ca prodajo.

-Nu, se mea mayoro vivis dum ankore longa tempo depose, lo esas veramente danke me, nam lore tainstante lua vivo semblis preske finita, e hodie, espereble, il ne facus a me la publika insulto departar sen vidar me lastafoye !

-Lo esas justa ; ma, dicez a me, ka vu do konocis Perrières en 1870, por povar retroportar il adibe ?...

-Perrière ? ma me naskis hike ! E mem siorino Lysiane esis mea bapto-matro...Ni esis quar kerli di hike en la bataliono di mea mayoro !

-Lore quo eventis ?

-Nu quale nun ! La Prusiani venis a nia regiono... Lore s-ro de Chamou e la ancieni rezolvis pagar la equipuro di bataliono di qua s-ro Futaies, ja kapitano en l'armeo, esus la mayoro.

-Ha qua bela bataliono, sioro, nur kerli di la vilajo e multa parenti o parenti per alianco di ti di Perrière – e nulu suspektis co – ma ni, tote kompreneble, quik de la unesma vorti on rikonocis su, on signifis, e

nemediate on savis ti qui on povis fidar.

Kande ni saveskis ke la Prusiani intencis venar adhike ed esis marchonta vers Chateaudun, ni juris acceptar mortigesar omni prefere kam lasar li venar a Perrière.

-Lore, sugestis mea spozino, vu povos parolar a ni, vu qua kombatis ibe, pri ca bela defenso di Chateaudun, olqua esis un de la prodaji di ta desfortunoza milito di '70...

La oldulo traserchis dum instanto en lua neflegata barbo :

-Me bone savas ke la jurnali imprimigis multa kozi pri ca

temo...koncernante ni, ni kombatis... Pri la regiono, ni konocis ol, sen irga dubito ! e mea mayoro mem plu multe kam omna ceteri, pro ke il facabis la mapi di ol.

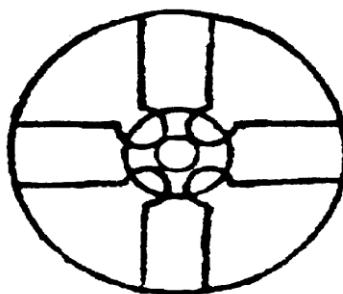
Pro ke ni sempre savis, danke la informi da diversa personi, la loko ube li esis traizonta, la Prusiani trovis opoze a li nia kerli por acceptar li.

Per grupo di 5 o dek viri, rare plu multe, on haltis la pintizita kaski avan mala kopso, on raptis lia konvoyi. Ma tale por kombatar ni mustis utiligar la Germana fusili quin ni ne konocis ! Evidente ni nulatempe recevis kartochi por nia « chassepots »-fusili !

(Duro sequos)

Tradukita de libro redaktita da Paul Bouchet – Inter-Kelta Arkidruido

MCLXXXIV

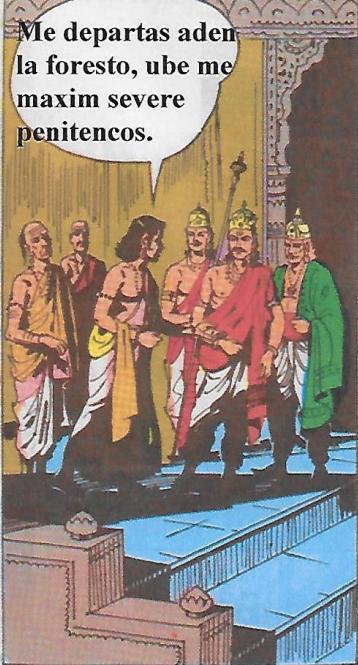
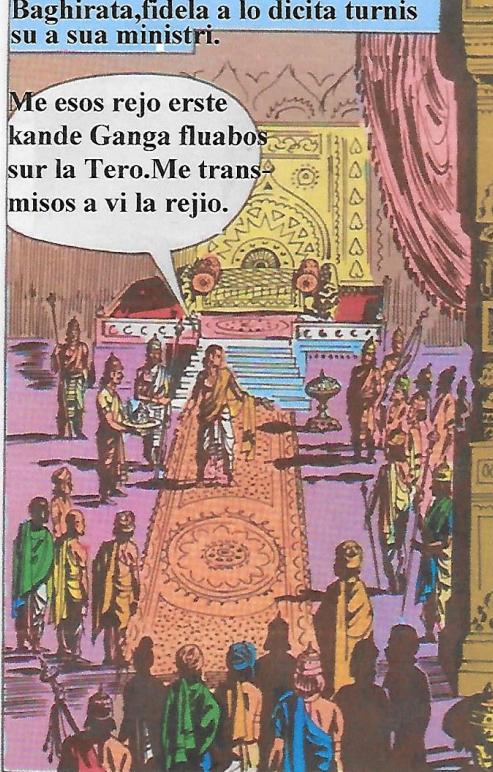

1184

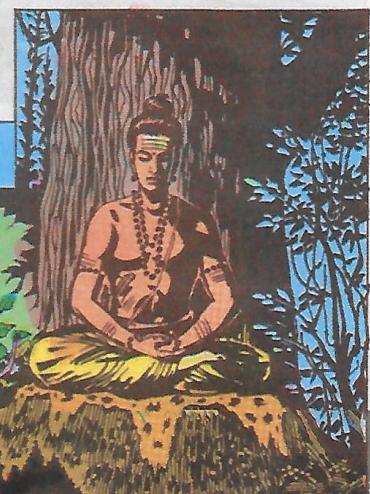
GANGA 20

Kande Dilipa mortis,
Baghirata,fidela a lo dicita turnis
su a sua ministri.

Me esos rejo erste
kande Ganga fluabos
sur la Tero.Me trans-
misos a vi la rejio.

Dum plura yari Bhagirata duris
penitencar e meditar.

GANGA 21

GANGA 22

GANGA 23

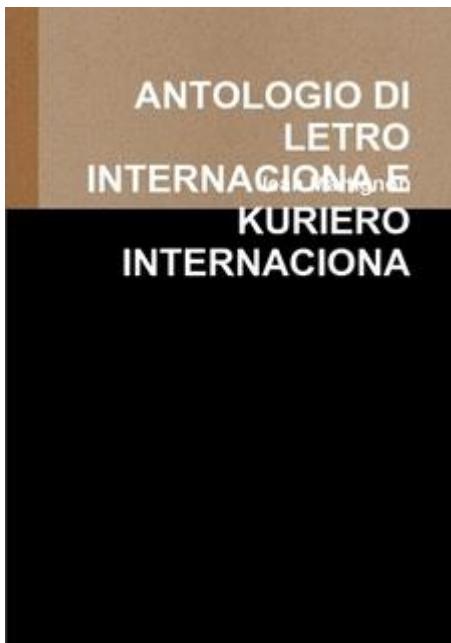
En la cielo Ganga preparis su por decensar.

Meze dil decenso el penseskis.

Ica libro prizentas l'antologio dil revui "Letro Internaciona" e "Kuriero Internaciona". La lasta revuo remplasis l'unesma. Amba revui esas redaktita od redaktata tote en l'auxiliara linguo Ido da Jean Martignon, Francia.

BLOGI

Listo segun alfabetal ordino :

Alcione

<http://alciono.blogspot.com/>

Antonio Martinez

<http://haikuido.blogspot.com/>

Bebson Hochfeld

<http://www.ipernity.com/home/bebson>

Jean Martignon

<http://royalist-ido.blogspot.com/>

Jose Cossio

<http://www.ipernity.com/home/idosonora>

Lenadi Mucina

<http://linguoido.ning.com/profiles/blog/list?user=orgrx1gw80gmh>

Parolez Ido

<http://linguoido.ning.com/profiles/blog/list>

Thomas Schmidt

<http://www.ipernity.com/home/93650>

Tiberio Madonna

<http://ingletr.blogspot.com/>

Forsan ica listo ne esas exhaustiva e se altra Idisti redaktas blogo, li volentez informar me pri co, por ke me publikigez la retala adreso di lia blogo.

«FACEBOOK»-I

Mea propra «facebook» esas Jean Martignon
:<http://www.facebook.com/profile.php?id=100000602493096>
Existas anke (inter altri)
Idisti
Bebson Hochfeld
Interlinguo (Linguo Internaciona di la Delegaciono)
Ido-Germania
Ido-Bigoteso

REVUI e LIBRI

Altra revueti kam KURIERO INTERNACIONA esas la precipua revuo di nia movado PROGRESO e la revueto dil Germana Ido-Societo nome IDO-SALUTO.

Editerio Krayono qua publikigis ne longatempe ante nun la prestijoza interretala revuo ADAVANE ! kontenas anke komenco di libraro virtuala kun kelka Idala libri enretigita ye la sequanta adreso <www.publikaji.tk>.

Ultre lo, on povas lektar interretala edituro di KURIERO INTERNACIONA qua havas un trimestro tardeso kompare a la surpapera edituro che la suba interretala loko :

<http://sites.google.com/site/editeriokrayono/kurierointernaciona>
Esas mencioninda ke la forumo <idoespanyol> kontenas fako pri arkivi ube on povas trovar altra libri di nia literaturo en nia linguo. La ULI havas simile reto-pagino kun virtuala biblioteko. Oi povas trovesar ye la suba adreso :
<<http://www.literaturo.ido.li/>>

KONTENAO

Vorto dal redaktero.....	1
Informo prilingua.....	2
Listo de utila vorti.....	3
Ivain o la kavaliero kun leono.....	11
Projeto da Donald Trump – milito-korespondo.....	13
La mitala gardeni di Babilono.....	16
PERU – Unesma dio di jurnalio televizional en la Quechua.....	17
Ka la vivo sur la planeto Marso destruktesis per milito nuklear ?.....	19
Inkluzajo Indiana en Paris – La paseyo Brady.....	21
Prilingua questioni.....	23
Egiptia sucesis kreskigar foresto en dezerto.....	24
Legendo pri Tiahuanako.....	26
NOVELO – La sorcistino.....	29
Tao Te King.....	34
Historio di Roma.....	36
Nia poeziala Angulo.....	38
L'Iliado da Homeros.....	39
Till Strigospegulo.....	41
La batalio di Hastings e lua konsequantaji.....	44
Tapeto tre politikal.....	46
La rejino di Suedia vidas fantomi.....	48
La misterio dil oblikiata vilajeto.....	49
Ganga da Robert Pontnau.....	53
Informi diversa.....	57

